

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

www.humak.fi

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

”Me ollaan vähän semmonen taiteiden farmiliiga”

Kolmannen sektorin haasteita tapahtumatuotannossa Jyväskylän
kulttuuriympäristössä

Tomas Ojapelto

www.humak.fi

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 5 / 2015

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Tomas Ojapelto	Sivumäärä 44 ja 1 liitesivu
Työn nimi ”Me ollaan vähän semmonen taiteiden farmiliiga” - Kolmannen sektorin haasteita tapahtumatuotannossa Jyväskylän kulttuuriympäristössä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jari Hoffrén	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Humanistinen ammattikorkeakoulu, Jari Hoffrén	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tarkoituksena on löytää asiantuntijahaastatteluita hyödyntäen Jyväskylän kulttuuriympäristön haasteita tapahtumatuotannollisesta näkökulmasta. Erityistarkastelun kohteena ovat ruohonjuuritason ja kolmannen sektorin toimijat sekä julkisen sektorin rooli toimintaedellytysten mahdollistajana. Rajauksena taloudellisten resurssien puute on jätetty tarkastelun ulkopuolelle sen ollessa nykyisessä maailmantilassa ja erityisesti kulttuurialalla itsestäänselvyys.</p> <p>Työssäni esittelen Jyväskylän kulttuuriympäristön tilannetta ja avaan miksi kulttuuritapahtumia tarvitaan. Haastattelujen perusteella esiin nousseisiin haasteisiin ja ongelmakohtiin esitän ratkaisuehdotuksia sekä nostan esille positiivisia piirteitä tapahtumatuotannon näkökulmasta. SWOT-analyysin pohjalta kartoitan tulevaisuudennäkymiä sekä ammattituottajuuden edellytyksiä Jyväskylässä.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on luoda kuva Jyväskylästä ja sen tarjoamista mahdollisuuksista ja heikkouksista tuleville sekä nykyisille kulttuurituottajille ja tapahtumajärjestäjille. Toiveenani on, että työni pohjalta voitaisiin myös tehdä vertailevaa jatkotutkimusta eri tapahtumakaupunkien välillä.</p>	
Asiasanat tapahtumatuotanto, kulttuurielämä, kulttuurituottajat, kaupunkikulttuuri	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Cultural management degree programme

ABSTRACT

Author Tomas Ojapelto	Number of Pages 44 and 1 attachment
Title "We are some sort of a minor league of arts" - Challenges in event production in the third sector	
Supervisor(s) Jari Hoffrén	
Subscriber and/or Mentor HUMAK University of Applied Sciences, Jari Hoffrén	
Abstract <p>The purpose of this thesis is to find challenges based on expert interviews in the cultural environment of Jyväskylä from an event productional point of view. The emphasis is on the grassroots and third sector actors as well as the role of the public sector in enabling operating conditions. The lack of financial resources has been excluded from this review as it is self-evident in the culture field and the current state of the world.</p> <p>In my thesis I will unfold the situation of Jyväskylä's cultural environment and explain why cultural events are needed. I will also suggest solutions to the challenges based on the interviews and highlight the positive aspects from an event productional point of view. On the basis of a SWOT analysis I will explain the prospects and conditions for a professional culture manager in Jyväskylä.</p> <p>The aim of this thesis is to create an image of Jyväskylä and its opportunities and weaknesses for culture manager students and current culture managers as well as event organizers. My wish is that on the basis of my work a comparative follow-up study between different cities could be made.</p>	
Keywords event production, cultural life, culture managers, city culture	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO.....	5
1.1 Haastattelumetodi ja haastateltavat.....	9
1.2 Haastattelukysymyksistä.....	10
1.3 Valtion tuki kulttuurille.....	11
1.4 Jyväskylän kaupungin taloustilanteesta.....	11
1.5 JKL Massive ja sen rooli tapahtumajärjestäjien äänitorvena.....	12
1.6 Kulttuuriympäristön käsite.....	12
1.7 Kulttuurin ja talouden suhde.....	13
1.8 Kulttuuri hyvinvoinnin tuottajana.....	14
1.9 Tapahtumien merkitys kaupunkien kehittämiss politiikassa.....	15
2 HAASTATTELUANALYYSIÄ.....	17
2.1 Ruohonjuuritason toiminta.....	17
2.2 Ruohonjuuritason ja julkisen toiminnan välinen tyhjiö.....	19
2.3 Tilojen puute ja monikäyttöisyyden vähäisyys.....	19
2.4 Paikallisen ja kansallisen tason lupa-asiat.....	23
2.5 Alkoholilainsäädäntö ja sen tulkinta Keski-Suomessa.....	26
2.6 Markkinointi ja mainonta.....	28
2.7 Jyväskylä kulttuuriympäristönä ammattituottajuuden näkökulmasta.....	29
3 KEHITTÄMIS- JA RATKAISUEHDOTUKSET SEKÄ HAVAINTOJA.....	33
3.1 Tilat.....	33
3.3 Tahtotila Jyväskylän kehittämisessä tapahtumakaupungiksi.....	36
3.4 Kaupallisen keskustan avaaminen voittoa tavoittelemattomien käyttöön.....	37
3.5 Eri toimijoiden välinen yhteistyö ja dialogi.....	39
4 LOPUKSI.....	40
LÄHTEET.....	42
LIITTEET.....	44

1 JOHDANTO

Jyväskylän ruohonjuuritason ja kolmannen sektorin tapahtumajärjestäjien aktiivisuuden sanotaan olevan kadehtittua muualla Suomessa. Ulkopaikkakuntalaiset ovat ihmetelleet tapahtumien suurta määrää sekä niiden laajaa kirjoa. Varsinkin helsinkiläisen turistin kommentti ”Miten täällä voi olla enemmän kaikenlaisia tapahtumia kuin Helsingissä?” havahdutti tajuamaan miten hyvissä kantimissa kaupungin kulttuurielämä tietyllä tapaa on. Pohjana tälle on opiskelijoiden suuri osuus kaupungin asukkaista. Jyväskylän kaupungin tilastojen mukaan ammatillisissa oppilaitoksissa, ammattikorkeakoulussa ja yliopistossa on yhteensä noin 30 000 opiskelijaa (Jyväskylän kaupunki 2015a). Tämä on hieman alle kolmannes 136 000 asukkaan kokonaisväestöstä. Lisäksi varsinkin ruohonjuuritason tapahtumajärjestäjät, teatteri- ja tanssiryhmät, ravintolayrittäjät sekä tietyt kolmannen sektorin toimijat ovat sosiaalisen median avulla aktiivisessa vuoropuhelussa toistensa kanssa, jotta sisällöllisesti samankaltaisten tuotantojen päällekkäisyys saataisiin minimoitua. Muita tapahtumia ei nähdä vain ja ainoastaan kilpailijoina, vaan toimijat pyrkivät luovimaan tapahtumansa aikatauluviidakossa sopiviin väleihin. Hyvinä esimerkkeinä toimivat JKL Massiven toimittamat musiikki- ja kulttuuritapahtumien yhteisjulistet (Kuviot 1 & 2). Toki Jyväskylän kaupungin kokoluokka mahdollistaa tällaisen toiminnan. Esimerkiksi Helsingin kokoisessa, huomattavasti laajemmalle levittäytyneessä kaupungissa yhteisjulistaiden voisi kuvitella toimivan vain alueellisesti.

Opinnäytetyöni tavoitteena on kartoittaa tapahtumatuottajien eli asiantuntija-haastatteluiden avulla paikallistason haasteita Jyväskylän kulttuuriympäristössä sekä tarjota niihin ratkaisuehdotuksia. Tarkoituksena on tarjota kulttuuri- ja taidealojen opiskelijoille sekä oppilaitoksille selvitys alueen mahdollisuuksista ja heikkouksista tapahtumatuotannon saralla. Yleisesti on nähtävissä, että ruohonjuuritasolla ja nimenomaan kolmannella sektorilla tapahtumajärjestäjät painivat samojen pulmien kanssa. Erityistarkastelussa tässä opinnäytetyössä onkin kolmannen ja julkisen sektorin välinen suhde tapahtumatuotannollisesta näkökulmasta. Tavoitteena on löytää haasteiden osalta yhteisiä nimittäjiä jo tiedossa olevien ongelmien vierestä, ulkopuolelta ja väleistä.

Haasteelliseksi tämän tutkimuksen tekee lähestymiskulma. Koska halusin jättää itsestäänselvyyden pois, en varsinaisesti tiennyt mitä lähdin etsimään. Itsestäänselvyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä taloudellisia resursseja – ja lähinnä niiden vähyyttä/puutetta kulttuurisektorilla. Tämä vaikuttaa lähes poikkeuksetta jokaiseen tapahtumatuotannon osa-alueeseen. Suurin osa toimijoista joutuu kiristämään vyötä vuosittain markkinoinnin laajuuden osalta, vähentämään palkallisia työntekijöitä ja turvautumaan entistä enemmän vapaaehtoisin tai harjoittelijoihin sekä miettimään teknisen tuotannon osalta vaihtoehtoisia toimintamalleja – sisältötarjonnan laajuuden rajoittamisesta puhumattakaan. Yritykset eivät enää juurikaan sponsoroi tapahtumia suoraan rahallisesti, vaan enemmän on siirrytty esimerkiksi yhteistyökuvioihin, joissa näkyvyyttä ostetaan tekniikan lainaamista vastaan. Samaten avustusten määrät ovat pienentyneet niin kansallisella kuin paikallisella tasollakin, Jyväskylän kaupungin taistellessa taloustaantumien seurauksena alijäämäisen budjetin kanssa. Edellä mainitut esimerkit ovat yleisesti tiedossa, joten niitä on turha tarkastella.

Itsestäänselvyyden jäädessä sivuhuomautukseksi tämän opinnäytetyön pitäisi löytää siis muita haasteita, jotka kenties ovat jo toimijoiden tiedossa. Niitä vain ei ole ajateltu haasteina, tai jos onkin, niin ne on jätetty sanomatta ääneen. Ohjaavaa lehtoria mukaillen etsin ”kadonneita saumoja”. Haastattelut joutuisin todennäköisesti tekemään kahteen kertaan, koska ensimmäisellä kyselykierroksella ei olisi selvää mitä etsin. Oletuksena on, että aluksi haastatteluissa alkaa esiintyä yhteneväisyyksiä joidenkin tapahtumatuotannon osien tai kulttuuriympäristön osalta. Tältä pohjalta toinen kyselykierros on helpompi tarkentaa ja kohdistaa näihin yhteisiin nimittäjiin.

Riskinä tämän opinnäytetyön kohdalla on se, ettei yllättäviä, uusia haasteita löydy. Tapahtumatuottajat saattavat mainita kerta toisensa jälkeen samoja asioita, mutta tietoon ei välttämättä tule mitään joka olisi yleisessä tiedossa. Tällöin työni on tuottanut nollainformaatiota, niin sanotusti tyhjän arvan. Ohjaavan lehtorin kanssa tämä riski on kuitenkin otettu huomioon opinnäytetyön aihetta miettiessä ja siitäkin huolimatta tietoisesti päätetty lähteä näistä lähtökohdista kartoittamaan Jyväskylän kulttuuriympäristön haasteita.

musiikkitapahtumat

LIVE DJ ————— toukokuu 2015

KESKIVIIKKO 6.5.

Kesän kynnyks: ORDER OF THE LIVING, PUTKIKATISKA,
LITKU KLEMETTI & TUNTEMATON NUMERO,
MEOK, OLD BABIES, LULU PALO @ Ilokivi

TORSTAI 7.5.

Tonefest: BONGZILLA (US), GANGRENED, WARCHIEF

PERJANTAI 8.5.

NO SHAME, PULA, TORSO. @ Freetime
Tonefest: TALBOT (EE), TOMBSTONED,
BOMBER GAP @ Rentukka
U.D.O. (GER), SISTER SIN (SWE),
GARAGEDAYS (AUT) @ Lutakko
V. SAARELA & NAAPURIT @ Pub Lucky Baldwin's
Social Dance @ Social House

LAUANTAI 9.5.

Ain't she sweet, PUHKUPILLIT
@ Seminarium vanha juhlasali
JUUSTOPÄÄT, THE LIAR @ Katse
Tonefest After Party: DOMOVOYD,
KALEIDOBOLT, JUPITER @ Lutakko
SWEET JEENA AND HER SWEETHEARTS @ Red Neck

KESKIVIIKKO 13.5.

CLUB KAAPPI @ Ilokivi (DJ KIM PETRELL)
JKL Riddims: JUJU, AURORA, KAIHO,
DJ Soul Rokker & DJ Art Dictator @ Lutakko
THE MUDDIES, SAATANAN KOJOOTTI,
TURTA @ Ilokivi

PERJANTAI 15.5.

SALLAN JA MIRON MATKA
MAAILMAN YMPÄRI @ Katse
WENDS (LEVYNJULKKARIT),
MANTARAY, WILDFIRE @ Freetime
JARKKO MARTIKAINEN SOOLO,
JANI SUONTAUSTA @ Red Neck

LAUANTAI 16.5.

Yläkaupungin yö @ Yli 50 paikassa
LULU JA YSTÄVÄT, OTTO & HARRI DUO,
RÄSYNUKKE, ITÄMAA, SLACK BIRD,
TIKKA SWAMP @ Pub Lucky Baldwin's
Yläkaupungin Yön Jelmä 25v.-telta: SIN COS TAN,
TERVEET KÄDET, THE VALKYRIANS, RELENTLESS,
HAAMU, NAHKATAKKISET TYTÖT PLAYS DINGO,
DJ Soul Rokker @ Kampuksen kenttä

KESKIVIIKKO 20.5.

MOTELLI SKRONKLE @ Vakiopaine

PERJANTAI 22.5.

Jyväskylän meininki -dokumentin tukikeikka:
THE ESCAPIST, PERUSKOULU, SISTER DISASTER,
HUONO IDEA @ Ilokivi
Lähte käsistä - Do I Remember the 90s @ Freetime
SISKO JA MELKEIN SEN VELI @ Pub Lucky Baldwin's

LAUANTAI 23.5.

AHNA (CAN) @ Rentukka
Maidenfest - Iron Maidenia usean
laulajan tulkitsemana @ Katse
Rockirppis @ Lutakko
LOST MADISON @ Red Neck

SUNNUNTAI 24.5.

EVERHÖÖRD? -ilta: Lupaus kesästä @ Poppari
KANSALAISET - FOLKBORGARE: mm. Vando Suvanto,
Muuan Mies ja Pyhä Lauri, Ville Ojanen & Jouni Salo, Panu
Artemjeff, Litku Klemetti, The Rhythm Kingz of Bushel Fin-
land... @ Toivolan Vanha Piha
ELOHIIRI - LEVYNJULKAISUKEIKKA @ Palokan Pelimannitalo

PERJANTAI 29.5.

ATOMIKLUBI: ATOMIROTTA, JONTTI&SHAKA,
SUPER DUVE @ Rentukka

LAUANTAI 30.5.

KIVIMETSÄN DRUIDI, WHISPERED @ Katse
KEBU @ Red Neck

PERJANTAI 5.6.

A-FEST: APPENDIX, KORROSIIVE (US),
DEADBEAT @ Rentukka

LAUANTAI 6.6.

Hear esittää: AINO VENNA @ Vakiopaine

PERJANTAI 12.6.

DUO HEARTLESS @ Pub Lucky Baldwin's

TOIMINTAA TUKEMASSA

FREETIME

VAKIOPAIN

ELUTAKKO

Katse

Musta

Bra

KOPIO

JKL MASSIVE

JULISTEEN TOIMITTAA JYVÄSKYLÄN ELÄVÄN KULTTUURIIN YHDIYSTYS JKL MASSIVE RY (JKLMASSIVE@GMAIL.COM) / JULISTEEN ULKOASU: KIMMO ULSI-MAHIL, WWW.KIMMOULSI.FI

Kuvio 1: JKL Massiven toimittama musiikkitapahtumien yhteisjulistite

JYVÄSKYLÄN KULTTUURITAPAHTUMAT TOUKOKUU 2015

△ = ELOKUVA
△ = FESTIVAALI
△ = TANSSI

△ = TEATTERI, IMPROVISAATIOTEATTERI, MUSIKAALI

PERJANTAI 1.5. HAUKOTUS @ JYVÄSKYLÄN TEATTERIYHDISTYS KULISSI, TEATTERI MIILU △	MAANANTAI 11.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △
LAUANTAI 2.5. HAUKOTUS @ JYVÄSKYLÄN TEATTERIYHDISTYS KULISSI, TEATTERI MIILU △	TIISTAI 12.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △
SUNNUNTAI 3.5. MINÄ OLEN ADOLF EICHMANN @ ADASTRA TEATTERI, BAARI VAKIOPAINI △ HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △	KESKIVIikko 13.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △
TIISTAI 5.5. TOINEN MAHDOLLISUUS @ KAMPUS KINO, ILOKIVI △ HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △	LAUANTAI 16.5. YLÄKAUPUNGIN YÖ @ KAIKKIALLA △
KESKIVIikko 6.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △	SUNNUNTAI 17.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △
TORSTAI 7.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △	TIISTAI 19.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △
PERJANTAI 8.5. HAUKOTUS @ JYVÄSKYLÄN TEATTERIYHDISTYS KULISSI, TEATTERI MIILU △ SOCIAL DANCE @ SOCIAL HOUSE △	KESKIVIikko 20.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △
SUNNUNTAI 10.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △	TORSTAI 21.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △
	SUNNUNTAI 24.5. HEINÄHATTU, VILTTITOSSU JA RUBENSIN VELJEKSET @ KANAVATEATTERI △

JULISTEEN TOIMITTAJAA JYVÄSKYLÄN ELÄVÄN
KULTTUURIN YHDISTYS JKL MASSIVE RY
(JKLMASSIVE@GMAIL.COM)

**JKL
MASSIVE**
FACEBOOK.COM/KULTTUURIELÄMÄ

MUKANA TUKEMASSA
KOPIO TEAM
www.kopio-team.fi

Kuvio 2: JKL Massiven toimittama kulttuuritapahtumien yhteisjulist

1.1 Haastattelumetodi ja haastateltavat

Asiantuntijahaastattelu valikoitui menetelmäksi sen tiedon vuoksi, mitä oletetaan haastatellulla henkilöllä olevan. Haastatteluissa kiinnostus ei siis kohdistu haastateltavaan asiantuntijaan, vaan tarkoituksena on hankkia tietoa tutkittavasta ilmiöstä tai prosessista, tässä tapauksessa Jyväskylän kulttuuriympäristön haasteista tapahtumatuotannollisesta näkökulmasta. Haastateltavat on valittu tätä taustaa vasten silmällä pitäen heidän osallisuuttaan kyseisen aihealueen tai ilmiökentän piirissä. (Alastalo & Åkerman 2011, 375.)

Haastateltavat valittiin aluksi kolmannen sektorin toimijoista. Opinnäytetyön edetessä koimme ohjaajan kanssa tarpeelliseksi laajentaa materiaalia myös julkiselle puolelle. Jyväskylässä tunnetuimmat yksityisen sektorin toimijat tapahtumatuotannon kentällä ovat käytännössä Festago Oy ja S-ryhmän omistama Paviljonki. Näiden ja muiden yritysten tarkasteleminen tässä opinnäytetyössä ei ole aiheellista, sillä niiden toiminta ei ole samassa mittakaavassa sidoksissa esimerkiksi julkisiin avustuksiin tai sponsorointeihin kuin kolmannella sektorilla. Lisäksi kolmannella sektorilla ei voida kaikissa tapauksissa puhua niin sanotusti ammattituottajista, mikäli termi käsitetään tuottajan työstä ympärivuotisena toimintana. Moni tuottaja tällä saralla on palkattuna töissä projektiluontoisesti esimerkiksi 2-6 kuukautta, riippuen tapahtuman suuruusluokasta ja tietenkin taloudellisista resursseista. Toiminnanjohtajat saattavat olla ympärivuotisestikin, mutta heillekään tarjotut palkat eivät ole kilpailukykyisiä yritysten tarjoamien kanssa. Yksi tämän opinnäytetyön tekemisen aikana esille nousseista kysymyksistä on nimenomaan ammattituottajuuden integroiminen kolmannelle sektorille. Tämä on tietenkin hieman paradoksaalista siinä mielessä, että kolmannen sektorin tapahtumat ovat lähes poikkeuksetta voittoa tavoittelemattomia.

Haastateltavat ovat:

Kolmas sektori

- Jyväskylän Kesä -festivaalin toiminnanjohtaja Tanja Rasi

- Arktisen Upeeta 2014 ja 2015 -festivaalin vastaava tuottaja Heidi Anttonen (sähköpostihaastattelu)
- Yläkaupungin Yö -festivaalin toiminnanjohtaja, Hear ry:n puheenjohtaja Kyösti Ylikulju
- Arktisen Upeeta 2015 -ohjelmistokoordinaattori, Yläkaupungin Yö 2015 -tuottaja Tero Uttana
- Jelmury/Tanssisali Lutakon tuotantopäällikkö, JKL Massiven hallituksen puheenjohtaja Jenna Lahtinen

Julkinen sektori

- Jyväskylän kaupungin kulttuuripalveluiden kulttuuri- ja kehittämisspäällikkö Mari Aholainen
- Jyväskylän kaupungin viestintäjohtaja Helinä Mäenpää

1.2 Haastattelukysymyksistä

Lähtökohtaisesti tämän opinnäytetyön yksi suurimmista haasteista on esittää oikeat kysymykset sekä valmistella haastateltavat oikealla tavalla, että hekin ymmärtävät millaista tietoa yritetään löytää. Tarkoituksena on kerätä paikallisen toimintaympäristön asiantuntijoilta tietoa tapahtumatuotannon haasteista Jyväskylän alueella.

Haastattelukysymyspohja on jokaiselle haastateltavalle sama, mutta henkilön edustamasta tahosta riippuen tiettyjä kysymyksiä saatetaan painottaa enemmän ja/tai muuttaa hieman kysymysten muotoa sekä järjestystä. Näiltä osin haastattelumenetelmä on lähimpänä puolistrukturoitua teemahaastattelua. (Eskola & Vastamäki 2010, 28-29.)

Tapahtumatuotannon palapelin uuden tapahtuman SWOT -analyysissä kentät "Esteet tapahtuman järjestämiselle" sekä "Tulevaisuuden haasteet" yhdistettynä perinteisiin SWOT:n kenttiin "uhat" ja "heikkoudet" ovat erityisen tarkkailun alla (Iso-

Aho & Kinnunen 2011, 43). Näiden lisäksi kysymyksissä pyritään etsimään haasteita Jyväskylästä kulttuuriympäristönä, paikallisesta kulttuuriverkostosta sekä tapahtumatuotannon eri osa-alueisiin liittyvistä ongelmista.

1.3 Valtion tuki kulttuurille

Opetusministeriön mukaan taiteen ja kulttuurin osuus valtionbudjetista vuonna 2013 oli noin 434 miljoonaa euroa (Opetusministeriö 2015). Koko opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus valtiontaloudessa oli noussut prosentuaalisesti lähes vuosittain, kunnes vuonna 2010 taloustaantumun seurauksena ministeriön budjettia karsittiin 16,6%. Senkin jälkeen se on enemmän laskenut kuin noussut. (Valtionbudjetti.fi 2015.)

Paikalliselle tasolle valtion rahoitus kanavoituu valtionosuuksina, avustuksina ja apurahoina Opetus- ja kulttuuriministeriön kautta. Suurin osa rahoitetaan rahapeliyhtiö Veikkauksen voittovaroilla. Samaten valtionohjauksessa olevat Taiteen edistämiskeskus (Taike), Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus (AVEK), Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ja innovaatio-rahoituskeskus Tekesin tukevat kulttuuri- ja taidetoimintaa avustuksien kautta. Lisäksi valtion valvoma Raha-automaattiyhdistys (RAY) jakaa avustuksia ja sponsorointia. (KUPOLA 2015.)

1.4 Jyväskylän kaupungin taloustilanteesta

Jyväskylän kaupungin tilinpäätös vuodelta 2013 oli yli 38 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tilanne parantui vuonna 2014 tilinpäätöksen ollessa enää 13 miljoonaa euroa alijäämäinen, mutta laaja säästö- ja rakennekuuri on vaikuttanut myös kaupungin kulttuuripalveluihin. (Seppälä 2015). Jyväskylän kaupungin vuoden 2014 tilinpäätöksen mukaan kulttuuri- ja liikuntapalvelujen osuus kokonaismenoista oli 4,0% (Jyväskylän kaupunki 2015d, 75).

Vuonna 2015 kulttuuritoiminnan avustuksia myönnettiin 63 kappaletta ja kaikkiaan 145 784 euroa (Jyväskylän kaupunki 2015b, 1).

1.5 JKL Massive ja sen rooli tapahtumajärjestäjien äänitorvena

Vuonna 2013 perustettu ja vuonna 2014 yhdistykseksi virallistettu poikkitaiteellinen kulttuuriyhdistys JKL Massive on koonnut yhteen Jyväskylän alueen kulttuuritoimijoita ja toiminut ruohonjuuritoimijoiden äänitorvena. Kuten yhdistys Facebook-sivuillaan toteaa:

”Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on

- 1) tuoda yhteen paikallisia kulttuuritoimijoita*
- 2) omaehtoisen kulttuurin ylläpitäminen*
- 3) parantaa alan yleisiä toimintaedellytyksiä*
- 4) tietotaidon eteenpäin vieminen*
- 5) riippumattomien toimijoiden edunvalvonta*
- 6) edistää jäsentensä välistä yhteistoimintaa*
- 7) yhdistyksen tarkoituksena ei ole voiton tai muun välittömän taloudellisen edun hankkiminen”*

(JKL Massive 2015.)

JKL Massiven konkreettisia aikaansaannoksia ovat Jyväskylän musiikki- ja kulttuuritapahtumien kuukausijulisteet (Kuviot 1 & 2), avoimet koulutustilaisuudet sekä työpajat. Jyväskylän kaupunki myönsi JKL Massivelle 25.3.2015 avustusta toimintaan 600€ (Jyväskylän kaupunki 2015b, 1).

1.6 Kulttuuriympäristön käsite

Ympäristöministeriö on määritellyt kulttuuriympäristön käsitteen seuraavasti:

”Kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ympäristöä, jonka ominaispiirteet ilmentävät kulttuurin vaiheita sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta.”

(Ympäristöministeriö 2013, 10.)

Tässä opinnäytetyössä määrittelen käsitteen ”Jyväskylän kulttuuriympäristö” kuitenkin siten, että sillä tarkoitetaan Jyväskylän alueen kaupunkiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia sekä yleistä asenneilmapiiriä kulttuuritapahtumien järjestämiseen. Tämä rajaa ensisijaisesti pois ympäristöministeriön tulkinnan kulttuuriympäristöstä ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen ilmentymänä.

1.7 Kulttuurin ja talouden suhde

Kulttuurin (ja taiteen) käsite on filosofinen kysymys, johon oikeaa tai yksiselitteistä vastausta ei löydy. Sitä pidetään lähes poikkeuksetta vaikeasti hahmottuvana, monitahoisena ja kontekstin mukaan määrittyvänä (Liikanen 2010, 36). Myös asiantuntijahaastatteluiden perusteella kulttuuri ymmärretään kolmella tavalla: (1) kaikkena mille annamme merkityksen ja mikä viittaa inhimilliseen toimintaan, (2) korkeakulttuurina sekä (3) tuotteena. (Wilenius 2004, 55.)

Wileniuksen mainitsemista määritelmistä ensimmäinen on laaja ja ainakin omaa näkemystäni lähimpänä. Tosin en haluaisi millään rinnastaa talouselämää kulttuuriksi, vaikka kohdan (1) seurauksena näin olisikin. Kohdat (2) ja (3) vievät käsitettä puolestaan enemmän taloudellisten tekijöiden rajoittamaksi. Edellisen kohdalla käydään kulttuuripoliittista keskustelua oikeasta ja hyväksyttävästä taiteesta sekä kulttuurin ja talouden suhteesta. Jälkimmäinen näkee kulttuurisen tuotteen kaupallisen potentiaalin sekä hyötyarvon. (Wilenius 2004, 55.)

Samoilla linjoilla edellä mainitun jaottelun suhteen on myös Lehtonen (2014, 23), mutta lisää ettei ole oletusarvoisesti olemassa selkeitä kulttuurin tai talouden käsitteitä. Liikasen ajatusta mukaillen molemmat termit saavat erilaisia merkityksiä kontekstin mukaan ja kyse on enemmänkin puhetavoista joilla ei viitata yksiselitteisesti reaalimaailman olioihin. (Lehtonen 2014, 23-24.)

Tältä pohjalta on siis huomioitava missä yhteydessä ja mihin liittyen kulttuurista puhutaan. Mikäli se yhdistetään merkityksiin tai inhimillisiin arvoihin, ei mukana voi olla taloudellista hyötyarvoa, sillä silloin kulttuurin itseisarvo laskee ja välinearvo kasvaa. (Lehtonen 2014, 24.)

1.8 Kulttuuri hyvinvoinnin tuottajana

Kulttuuritutkimuksen kentällä on pyritty hiljalleen muuttamaan joidenkin tahojen mustavalkoista käsitystä kulttuurin ja taiteen yleisilmeestä. Hanna-Liisa Liikasen (2010) tekemä selvitys aiheesta opetusministeriölle on kattava. Sitä voi suositella luettavaksi jokaiselle joka käsittää kulttuurin yksioikoisesti vain tauluina, veistoksina tai muina teoksina taidemuseoissa. Liikasen selvitys käsittelee nimenomaan kulttuuria hyvinvoinnin tuottajana.

Poimintana kyseisestä selvityksestä mainittakoon, että Ruotsissa on 1970-luvulta alkaen hyödynnetty taide- ja kulttuuritoimintaa sairaaloissa sekä hoitotyössä. Järjestelmällisesti siihen on panostettu 1980-luvun alusta ja se on käsitetty nimenomaan laajasti terapeutiseksi. Englannissakin yhteisötaiteen rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä on ollut esillä 1960-luvulta lähtien. Lisäksi kulttuuritoiminnan hyödyt monilla tasoilla on huomioitu ainakin Norjassa ja Ranskassa. (Liikanen 2010, 55-56.)

Kriitikkojen mukaan tutkimuksista kulttuurin vaikutuksesta hyvinvointiin on vaikeaa erottaa minkä tason vaikutuksista on kyse. Lukuisten kotimaisten ja ulkomaisten tutkimusten tulokset ovat kuitenkin kiistattomasti osoittaneet että vaikutusta hyvinvointiin ja terveyteen on: osallistuminen tapahtumiin edistää hyvinvointia, tilaisuuksissa käynti pidentää elinikää, taide rakentaa lasten sekä nuorten identiteettiä, kulttuuri edistää työhyvinvointia, parantaa yhteisöllisyyttä ja siitä on positiivisia tuloksia kuntoutuksessa. (Liikanen 2010, 58-63.)

Tätä taustaa vasten on hyvä lähteä painottamaan kulttuuritapahtumien merkitystä kaupungeille. Jyväskylässä tämä suorien taloudellisten hyötyjen ulkopuolelle

laajennettu ajatus on huomioitu esimerkiksi taideapteekki- ja kulttuuri-luotsitoiminnassa.

1.9 Tapahtumien merkitys kaupunkien kehittämisspolitiikassa

Yleisesti tapahtumatuotannon ja kaupunkien suhteesta koottu JOHDE-hankkeen julkaisu Tapahtumakaupungin hyvät käytännöt (2014) kokoaa ansiokkaasti yksiin kansiin ammattilaisten näkemyksiä tapahtumien merkityksistä kaupungeille ja yhteisöille. Julkaisussa puhutaan esimerkiksi kaupungeista tapahtuma-alustoina, tapahtumista osana niiden taloutta, strategisia tavoitteita ja poliittista päätöksentekoa sekä kysymyksestä julkisten toimijoiden ja päätöksentekijöiden roolista menestyvissä tapahtumakaupungeissa (Luonila 2014, 5).

Tapahtumatutkija Kimmo Kainulainen kirjoittaa osiossaan aluetaloudellisista ja -strategisista kysymyksistä tapahtumatuotantoihin liittyen. Tapahtumat tarjoavat paikallisille taiteen lisäksi yhteisöllisiä kokemuksia sekä osallistumisen mahdollisuuksia. Lisäksi tapahtumat voivat jättää jälkeensä muutoksia kaupunkien visuaaliseen ilmeeseen ja fyysiseen ympäristöön sekä tuottaa asukkaille hyödyllisiä vapaa-ajan alueita. Kaupungin imagon kannalta tapahtumat ovat positiivista mainosta, luoden kuvaa elämyksellisestä, virikkeellisestä ja luovasta ympäristöstä houkutellen ihmisten lisäksi ulkopuolisia investointeja sekä pääomaa. (Kainulainen 2014, 7.)

Oleellisena seikkana tapahtumien taloudellisen tukemisen kannalta ovat rahavirrat. Kainulainen avaa konseptia ansiokkaasti kirjoittamalla suorista (esimerkiksi henkilöstön palkkaus) ja epäsuorista (esimerkiksi yleisön kulutus tapahtuman ulkopuolella) talousvaikutuksista sekä tulkinnallisista aluetaloudellisista merkityksistä. Jälkimmäinen tapaus muistuttaa, että tapahtumien yhteydessä tulisi ottaa huomioon myös pitkällä aikavälillä realisoituvat vaikutukset. Esimerkiksi tapahtumien ympärille muodostuvat yhteistyöverkostot, kulttuurinen osaaminen sekä matkailun liitännäiselinkeinot eivät välttämättä näy konkreettisesti heti kun pääsylipputulot ja kävijämäärät on saatu laskettua. (Kainulainen 2014, 8.)

Kainulainen nostaa tässä yhteydessä esiin käsitteen innovaatioiden ekosysteemistä. Sen idea on alun perin liitetty lähinnä yritysmaailman lainalaisuuksiin (Hautamäki 2007, 11). Katri Halonen (2010, 9-10) yhdistää ekosysteemiajattelun myös tapahtumatuotantoon, jossa yksittäisen tuottajan toiminnan edellytykset ja innovoinnin tukeminen määrittyvät ympäröivän systeemin mukaan. Tässä tapauksessa tapahtumatuotanto yleisesti on liitettävissä ekosysteemitarkastelun kautta myös laajempaan kokonaisuuteen. Alat kuten ravitsemus-, matkailu-, majoitus- ja kuljetuspalvelut hyötyvät tällöin tapahtumatuotantojen epäsuorien talousvaikutusten piirissä.

2 HAASTATTELUANALYYSIÄ

Lähes jokainen haastateltavista mainitsi, että tapahtumatuottamisesta on hankalaa puhua ilman taloudellisiin resursseihin puuttumista. Kuten jo aiemmin mainitsin, rahan puute vaikuttaa lähes poikkeuksetta jokaiseen osa-alueeseen tapahtumatuotannossa. Sponsoritoiminta on varsinkin ruohonjuuritasolla lähes olematonta ja yhteistyökumppanuudet pohjautuvat pitkälti ”oravannahkojen vaihtamiseen” eli hyödykkeiden tarjoamiseen tapahtuman käyttöön näkyvyyttä vastaan. Varsinainen tuotantobudjetti on rakennettava joko oman pääoman kautta, lippuriskillä tai avustuksiin ja tukiin turvaten.

2.1 Ruohonjuuritason toiminta

Jokainen toimija korosti Jyväskylässä olevan vahvan ja aktiivisen ruohonjuuritason toiminnan tapahtumatuottamisen saralla. Pieniä tapahtumia on paljon ja niitä on suhteellisen helppoa järjestää. Kaupungin kulttuurijohtaja Mari Aholainen tiivisti Jyväskylän kulttuurielämän seuraavasti:

”Millainen kulttuurielämä Jyväskylässä on, nää on näitä elämän ikuisuuskysymyksiä. Meillä on ruohonjuurikulttuurielämä, että se on tavallaan semmonen leimallinen piirre Jyväskylässä. Meillä on niinku tosi paljon sellasta pienimuotosta äksöniä, ja jos verrataan sitten tähän meidän laituskulttuuriin joka myöskin on vahva, niin meillä on ehkä ne kaks tasoo. Mut sit ehkä sellanen isot festarit mitä joku kolmas sektori järjestää, meillä ei semmosta oo paljoo jos vertaa johonki Tampereeseen tai muuhun paikkaan, Kuopioon tai Ouluun.

Ensiks tietysti täytyy miettiä että onko se hyvä vai huono asia, vai onko se sellanen tilanne mikä meillä on että pitääkö sitä nyt edes arvottaa millään lailla, mutta mä luulen että kun mä oon joskus sanonu että me ollaan vähän semmonen taiteiden farmiliiga Jyväskylässä, me tavallaan kun meillä on tosi paljon niitä, kun tää on opiskelukaupunki ni tänne tulee tyyppejä, ne tulee ja treenaa ja ne tekee sitä tavallaan just semmosta ruohonjuuripöhinä tyypistä hommelia ja sit ikään kun niille tulee sitä syömähammasta enemmän niin sit lähdetään isommille markkinoille ja semmosiin isompiin kuvioihin.”

Kulttuuritapahtumien järjestämisestä kiinnostuneita, enemmän tai vähemmän ammattimaisesti toimivia ihmisiä on paljon. Syinä tähän voidaan pitää kulttuurialan opiskelijoiden suurta määrää sekä Jyväskylän suhteellista pienuutta, jonka seurauksena kulttuuritoimijat tuntevat tai vähintäänkin tietävät toisensa. Arktisen Upeeta 2015 -ohjelmistokoordinaattori ja Yläkaupungin Yö 2015 -tuottaja Tero Uuttana kiteytti asian näin:

”Silleen kuitenkin väkimäärään suhteutettuna täällä on aika aktiivinen kulttuurielämä ja tapahtuu paljon. Että kun meet vaikka Lahteen tai Ouluun niin ei oo niin aktiivista toi kulttuurielämä ja erilaisten tapahtumien kirjo. Väittäisin näin. Mut totta kai, ei täällä Tampereen tai Helsingin tasolle päästä millään. Mut siellä onki taas väkeä sitte enemmän. Ehkä se väen puute on se mikä rajoittaa tätä eniten, kaikkeen ei vaan riitä väkeä. Mutta kuitenkin ikärakenne on suhteellisen nuori, että se taas auttaa sitten siinä, että vaikka ei oo ihan niin paljoo ihmisiä mitä joissain kaupungeissa niin silti suhteessa aktiivisempi kulttuurielämä kun opiskelijoitakin täällä...väki on nuorta, jaksaa vielä käydä riennoissa.”

Sosiaalisen median avulla tapahtumatuottajat ovat verkostoituneet viime vuosien aikana ja yhdistäneet voimansa yhteisen hyvän edistämiseksi. Suuressa kaupungissa tämän voisi olettaa olevan hankalampaa. Yläkaupungin Yön toiminnanjohtajan Kyösti Ylikuljun mukaan Jyväskylässä on tapahtumajärjestäjien keskuudessa käynnissä kehittyvä verkostoituminen:

”Eli se mitä toi sosiaalinen media on mahdollistanu eniten ei oo mun mielestä se markkinointiapu vaan se että ihmiset pystyy keskenään juttelemaan ja sitä kautta huomaamaan mitä kukin tekee ja milloin tekee ja millaista se on ja on sellainen tuttavapiiri ja se verkosto voi syntyä sellaisetkin ihmiset mukaan ottaen jotka ei oo henkilökohtaisesti kavereita keskenään. Se miten Jyväskylässä se Facebookissa tollanen yhteydenpito on jatkunu siihen että on perustettu toi JKL Massive joka sit yrittää koota näitä ihmisiä ihan kasvatusten yhteen ja muuta, niin kyllä mä sanoisin että Jyväskylässä on tosi hyvä jo tällä hetkellä toi verkosto ja menossa vielä parempaa kohti.”

Jyväskylän ruohonjuuritason ja kolmannen sektorin toiminta on haastateltavien mielestä siis aktiivista ja toimijat suhteellisen hyvin verkostoituneet. Pienimuotoisia tapahtumia on paljon ja niihin riittää kävijöitäkin.

2.2 Ruohonjuuritason ja julkisen toiminnan välinen tyhjiö

Haastatteluiden rivien välistä oli luettavissa mielenkiintoinen ilmiö julkisen puolen ja ruohonjuuritason toimijoiden väliin jäävä tyhjiöstä. Yksityisen sektorin toimijat eivät juuri ole mukana keskustelussa näiden kahden osapuolen välillä, vaan lähinnä ainoastaan kaupungin kanssa. Syynä lienee yksityisen sektorin toiminnan lähtökohtien erilaisuus. Oletusarvoisesti yrityksillä on oma pääoma, jonka suuruudesta riippuen toimintaa pyöritetään eri tasoilla. Tapahtumia tuottavat yritykset myös odottavat toimeksiantoja ja tilauksia, kun taas yhteisöt ja järjestöt toimivat halusta järjestää itse ja omaehtoisesti. Yksi mielenkiintoinen kysymys on, saisiko yritysmaailman mukaan täyttämään tätä kolmannen ja julkisen sektorin väliin jäävää tilaa, tavalla tai toisella? Voisivatko yritykset hyödyntää ruohonjuuritason toimijoiden ammattitaitoa, näkemyksiä ja kokemuksia omassa toiminnassaan? Miten yrityksiä saisi enemmän mukaan ruohonjuuritoimintaa tukemaan, muutenkin kuin rahallisesti? Miten saavutetaan molempia osapuolia hyödyttävä synergiaetu? Koetan tarjota jonkinlaisia ratkaisuehdotuksia näihin myöhemmin tässä opinnäytetyössä.

JKL Massiven kaltaiset kolmannen sektorin toimijat ovat tärkeitä Jyväskylän tapahtumatuotannon ja kulttuurielämän aktiivisuudessa. JKL Massivekin toimii kuitenkin käytännössä vapaaehtoisuuden pohjalta eikä kukaan siinä mukana olevista saa rahallista korvausta. Jyväskylän kaupunki on kuitenkin noteerannut heidän toimintansa ja on kiinnostunut kuulemaan mielipiteitä. JKL Massiven toiminnassa on mukana useita kulttuurielämän konkareita, kuten juuri Yläkaupungin Yön toiminnanjohtaja Kyösti Ylikulju, Tanssisali Lutakon tuotantopäällikkö Jenna Lahtinen sekä TUFF! kulttuuriyhdistyksen jäsen Ossi Valpio. Kaupungin kulttuuripalveluiden edustajat ovat olleet Massiven kanssa tiiviissä vuoropuhelussa, mutta yksityinen puoli on jäänyt paitsioon tältä osin.

2.3 Tilojen puute ja monikäyttöisyyden vähäisyys

Jyväskylän tilatarjonta oli haastateltavien mielestä perustasoltaan hyvä, mutta teknisesti vaativia tuotantoja sekä monimuotoisia tapahtumia varten ei ole

käytännössä lainkaan. Esimerkiksi musiikkitapahtumille ja harrastelijateatterille on useita vaihtoehtoja. Muokattavia tiloja tapahtuman esitysten luonteen mukaan ei juuri ole. Oli tarve sitten säädettävälle katsomolle, liikuteltaville seinille tai ylipäättään useammalle eri esityksille sopiville tiloille saman katon alla. Haastateltavista tilojen puutteellisuudesta puhui eniten Jyväskylän Kesän Tanja Rasi:

"Ja muutenki meillä tilat, kun mä mietin tiloja niin kuinka vähän meillä on tiloja. Ja ne tilathan pitäis nykyään rakentaa monikäyttötiloiksi. Siis kulttuuri- ja tapahtumatiloiiksi, silleen että siellä on tänään klasarikonsertti, huomenna joku hiphop-tapahtuma ja sit kolmantena päivänä joku blues rock -veto tai joku mikä tahansa elokuvajuttu. Näitähän on Eurooppa täynnä. Suomessa ei oo, tässäkään kaupungissa yhtään monikäyttötilaa, joka toimis aidosti monikäyttötilana, joka ois rakennettu niin että hirveen äkkiä seinät siirtyy ja lavat siirtyy ja tekniikka siirtyy.

Ja se mua niinku kans askarruttaa että tällä lailla me tehdään kauheen kallista ja jäykkää tästä niinku tapahtumien järjestämisestä. Että jos meillä ois ykskin, täältä singahtais joku suunnitteluryhmä tonne jonneki...just Barcelona on hyvä esimerkki koska se on täynnä klubeja, ja upeita ratkasuja ja moderneja hyvin semmosia innovatiivisia ratkasuja. Samoin Britanniasta löytyy hirveen monelta paikalta näitä, ja Ranskasta löytyy. Lyonissa just oli kun ystävättären luona kävin syksyllä. Siis uusia, vanhoihin tiloihin tehtyjä uusia ratkasuja, monikäyttöratkasuja. Myöskin semmosia ratkasuja joissa katsomon kulma saadaan hydraulisesti nostettua tai laskettua, riippuen mitä tapahtuu stagella. Koska tekniikka tänä päivänä sallii aika paljon, jos se otetaan siinä heti suunnittelussa niinku huomioon.

Mut must tuntuu että me suomalaiset ollaan jotenki niin kaukana niistä valtakeskuksista että me ei tajuta sitä, me takerrutaan jotenki siihen että kaikki tilat täytyy olla jolleki ismille yksistään vaan. Ja sit ne on 80% ajasta tyhjillään. Kyllä se kalliiks tulee. Ne kuitenkin pitää lämmittää tämmösessä kylmässä maassa ja niin. Mut eiks vois ajatella että ne ois 100% käytössä? Nuoriso vois mellastaa siellä yöt, tai sillon ku ne haluaa mellastaa ja sellaset ihmiset jotka menee nukkumaan kympeiltä on siellä sit vähän aikasemmin. Siis suunnittelis tilat niin kunnolla, että ne vois olla 100% käytössä ympäri suurin piirtein vuorokauden. Tämän päivän tekniikkahan sen sallis. Me ei jotenki olla siinä ajassa, me ei osata hakea oikeita malleja. Ja sit me ollaan 50 vuotta haikailtu siitä konserttisalista, niin ei mun mielestä ees pitäis puhua mistään konserttisalista vaan kulttuuritalosta, jossa on yhtenä osana se konserttisali, tai se muuttuu konserttisaliksi. Ja siellä voi tapahtua ihan mitä tahansa."

Tero Uuttana eritteli tilakysymyksen osalta massatapahtumat ja pienemmät vaihtoehtotapahtumat ja muistutti rahan roolista:

"Tää on vähän semmonen rahajohdannainen asia. Että jos on rahaa niin saa yllättävän monet paikat käyttöön. Voihan tiedotteellekin ostaa vaikka Keskisuomalaisen kannen jos haluaa. Mut niin...tiloja on ylipäättään aika vähän ja osittain niitä on myös hankala saada käyttöön, vaikka jollain olis sopiva tila. Vaikka esimerkiksi oppilaitoksilla saattaa olla jotain auditorioita joita vois vaikka hyödyntää jossain jutussa mut niillä saattaa sit olla tosi iso kynnys vuokrata niitä joilleki ulkopuolisille, ellei siellä sit oo joku Jyväskylän Kesä, tunnettu ja turvallinen ja tiedetty yhteistyökumppani tai joku Yläkaupungin Yö toisena osapuolena. Sit se on eri tilanne mutta, että jos sinne menee vaikka Team Ojapelto ja Uttana kylpytakit päällä kyselemään että voisko tulla tekemään jonku jutun, ni vähän hankalampi.

Ja sitte jos puhutaan vaikka jostain niinku isommista sisäfestivaaleista niin niitä tiloja ei joko vaan oo tai sitten on vaan semmosia tiloja joihin ei realistisesti oo varaa. Kyllähän jonku Paviljonginki saa vuokrattua mutta ei se vaan niinku oo, jos haluaa tehdä kaupallisesti järkevää vaihtoehtokulttuuria, niin mikään semmonen realistinen vaihtoehto.

Mutta kun puhutaan sitten esim elokuvakäyttöön soveltuvista tiloista, niin ei niitä silleen oo ihan hulluna. Se vaatii kuitenkin vähän erilaisia olosuhteita. Vähän sama ku joissain teatteriproduktioissa. No esim se Circus Uusi Maailmalla on tosi monia aika jänniä produktioita ollu, just vaikka se Kankaan pergamenttihadin, et se oli tosi hyvä että se oli käytössä, kun se oli se niitten edellinen produktio minkä nimeä en nyt muista. Mut ei semmosia tiloja oo, jotka ois sata metriä pitkä ja sit ne hyödyntää sitä koko tilaa. Tai vaikka niinku se Tanssiteatteri Krampin se Dracula, ni se oli siellä Säynätsalon, joku vanha tehdasrakennus. Niin seki oli semmonen tosi iso hallitila. Sitäki etittiin mun mielestä tosi pitkään sitä paikkaa, että missä sen pitää. Ku se oli semmonen aika massiivinen produktio niin semmosille on aika vaikee löytää paikkaa. Ja monesti ne on just tommosia poissa käytöstä olevia jotain tehdashalleja mille ei oo vielä tehty mitään, ei oo purettu tai vuokrattu uuteen käyttöön."

Suurien kävijämäärien massatapahtumien vaatimuksiin vastaavia sisätiloja Jyväskylässä ei ole käytännössä kuin Paviljonki. Infrastruktuurin ja teknisten aspektien puolesta ison ulkoilmatapahtuman järjestäminen Jyväskylän keskustan läheisyydessä ei ole edes mahdollista. Tanssisali Lutakon tuotantopäällikön Jenna Lahtisen mukaan Sataman läheisyydessä sijaitsevan Lutakon tapahtuma-aukio on ongelmallinen tekniikkansa, käytettävyytensä ja saatavuutensa puolesta, vaikka siinä tila itsessään mahdollistaisi suhteellisen suuren tapahtuman järjestämisen:

"Ja nyt kun se on niinku tapahtuma-aukio nimellä tuossa, niin mahtavaahan siinä on se, että esimerkiksi sen sähkövedot tai mikään niinku tällöinen infrastruktuuri mitä siihen on rakennettu,

ei vastaa minkään tapahtumajärjestäjän mitään tarpeita. Esimerkiksi sähkö ei riitä normaalikokosen niinku rokkikeikan järjestämiseen siihen, ei riitä äänentoistoon ja valoihin, puhumattakaan siitä että siinä järjestettäis joku suurkonsertti mistä myös on kaupungin strategioissa ollu puhetta, että siinähan ois potentiaalia järjestää vaikka niinku Iron Maidenin keikka, no okei, ei ne ehkä Iron Maidenia siinä esimerkkinä käyttäny, mutta yhtä kaikki. Helvetillinen tila, mut ei mitään infraa siinä mikä tukis sitä tapahtumajärjestämistä.

Sen lisäksi se vuokra maksaa ihan järkyttävästi, ja, no, tiedän myös että siitä on varaa neuvotella kaupungin kanssa, mutta on täysin järjetöntä et siihen tehdään tapahtumajärjestäjille aukio, johon kellään ei oo varaa, tai on varaa jos siitä erikseen neuvottelee, mikä on ihan siis pöljää lähtökohtasesti. Hinnotelkaa se vittu jotenki järkevästi, niin siit ei tarvii neuvotella. Ja onhan niin että tuota aukiota on käytännössä käyttäneet rallien lisäksi tässä viime aikoina isot kaupalliset yritykset niitten isoihin, kaupallisiin tapahtumiin. Ensi kesänä [2015] siihen on tulossa S-ryhmän musiikkitapahtuma. Keskimaan jotain, jotkut Kemut, Keskimaan musiikkitapahtuma tai jotain tällasta. Sit siinä on SuomiPOP jonka takana on kuitenkin iso kaupallinen organisaatio, Himos Festival. Ja sit siinä oli ne ihan hirveet kaljamesut, jotka ei varmaan ihan pienellä rahalla ollu nekään ja sekin oli aivan fiasko se tapahtuma. Sit siinä on ollu just silleen, kiitos Lutakon asukasyhdistyksen sinnikkyydelle, jotka yrittävät siinä aina niinku jottain tehdä, nii sit on ollu jotain kirpparia joskus.

Mut aika iso, tässä on tavallaan maailman pienin asukasyhdistys versus helvetin isoja firmoja, ja välistä puuttuu esimerkiksi kaikki Jyväskylän kulttuuritapahtumajärjestäjät, niinku keskikokoiset, jotain aikaansaavat tyypit ja väitän, että siitä syystä, että se on niinku teknisesti hankala ja puutteellinen.”

Kyösti Ylikulju rinnasti eri tilojen käytön ja käyttämättömyyden ongelmallisuuden myös tiukkaan lainsäädäntöön:

”Toinen juttu lainsäädännön kannalta on se että monet sellaset tilat joita ois tosi hienoa käyttää, niin Suomessa on ihan älyttömän tiukkaa se että mitkä on ne turvallisuusmääräykset, että kuinka hyvät ne tilat pitää olla ja minkälaisia ilmanvaihtoja ja jotain saniteettitiloja ja muuta. Mutta se on silleen koko lailla valtakunnallinen ongelma, että tilat jotka on vajaakäytöllä tai tarkotettu päivisin yhteen tarkoitukseen ja sit iltasin johonki toiseen, niin ne vaatis sit tosi kalliita remontteja ja satsauksia että se ei oo käytännössä mahdollista. Samoin ku tää, että kuinka paljon vaaditaan järjestyksenvalvontaa ja kuinka paljon vaaditaan portteja ja aitoja ja muuta, niin se vaikeuttaa tapahtumien järjestämistä silleen että tapahtumat keskittyy noihin sisällä baareissa tapahtuviin, jotka on sellasessa toisen järjestämässä tilassa. Mut samalla niistä ei saa niin omaperäisiä kuin mitä varmaan monet toivois.”

Mari Aholainen myönsi sisätilojen ongelmallisuuden, mutta lisäsi ulkotiloja olevan paljon. Jälkimmäisten käytön hän näkee lisääntyvän helpottuvien lupa-asioiden myötä sekä on yleisellä tasolla optimistinen Kankaan ja Hippoksen alueiden kehittämisestä kulttuurikentän käyttöön:

”Varmaan nyt vahvuuksissa on se, että meillä on paikkoja, sanotaan että meillä on niinku ulkoalueita enemmän ku mitä meillä on sisätilatyyppejä, jos puhutaan ihan tämmösistä niinku paikka-asioista. Tavallaan että tämmöset sisätilapaikat, meillä ei silleen ole hirveen hyviä tai sit ne on jossain remontissa tai prosessissa tavallaan jatkuvasti. Se on yks sellanen asia.

Sit esimerkiks ne mitkä on tavallaan, ja suurin osa onkin kaupungin jos puhutaan näistä ulkotiloista, niin siinä on varmaan jonkin verran hankalat nämä varausprosessit olleet, tosin nyt sinne pitäis tulla semmonen loikka eteenpäin, että saa paremmin käyttöön, luvitukset ja tämän tyyppiset asiat. Mut toisaalta sitten taas, jos mietitään vahvuuksia niin meillä on semmosia ku mietitään esim Kankaan aluetta ja Hipposkin jossain vaiheessa, ni tavallaan on semmosia lupauksia. Semmosta positiivista virettä ainakin.”

Kankaan alue on yksi merkittävimmistä potentiaalisista tilatarpeisiin vastaavista kehityskohteista ja sen ideoinnissa on keskusteluihin otettu mukaan nimenomaan kulttuuri- sekä taidetoimijoita.

2.4 Paikallisen ja kansallisen tason lupa-asiat

Aiemmin Jyväskylässä tapahtuman lupa-anomukset vaativat useamman paperin toimittamista eri viranomaisille. Lisäksi sähköisten lomakkeiden puute tuotti paljon aikaavievää työtä, kun paperit piti joko postittaa tai käydä viemässä asianmukaisille viranomaisille. Arktisen Upeeta 2014/15 vastaava tuottaja Heidi Anttonen:

”Hankalaa on tietää, mistä lupaa pitää hakea ja mitä lupia kaiken kaikkiaan tarvitaan. Kaupungin lupalysteemi on todella epäselvä, eikä sieltä löydy helposti esim. eri alueiden vuokrahintoja.”

Samojen lupien uusiminen vuosittain sekä raporttien kirjoittaminen vie myös arvokasta työaikaa, varsinkin kolmannen sektorin toimijoilta kuten Kyösti Ylikulju mainitsi:

"Kaikki luvat pitää uusia vuosittain, ihan kaikki ja suurin osa niistä on kaupungin kanssa. Sit se ei oo pelkästään se lupa, vaan niistä pitää kirjoittaa raportteja jotka on ihan identtisiä joka vuosi. Ja se on ihan totta että se on täysin turhaa työtä koska ne vois mennä sujuvammin.

Mut en sitte tiedä, enemmän kuin se että ne lupakäytännöt, että joka vuosi haetaan niitä lupia, niin sekin helpottais että jos ne lupahakemukset sais ees kaikki sähköseksi, sais vaikka ladattua sen edellisen vuoden pohjaksi niin sehän ei ois ees mikään työ. Mutta kun suurin osa luvista on sellasia, että ne pitää paperisina toimittaa johonkin ja käydä vielä keskustelemassa samat asiat kuin edellisenä vuonna, niin se työaika niihin on ehkä sata kertaa suurempi mitä sen tarviis olla.

Ja sen huomaa sen eron silleen, että tapahtumajärjestäjällä harvemmin on sellasta luppoaikaa silleen työpäivässä, että mitäs tässä tekis? Mutta kaupungin virkaansa toimittavilla ihmisillä sellanen papereitten pyörittely niin on laskettu kyllä silleen että se on osa niitten työaikaa, ja niillä se ei oo mistään muusta pois. Itte usein joutuu aatteleen sitä, että miksi mä täyttelen näitä papereita tässä, joissa sisällön kaikki tietää jotka tän vastaanottaa, ja että mitä siinä tulee olemaan, kun vois niinku ennemmin vaikka ääniteknikkaa etsiä tai opastaa harjoittelijaa tekemään jotain, tai tehdä ihan mitä tahansa sen sijaan. Tapahtumajärjestäjälle toi on kaikki siitä tekemisestä pois kuitenkin. Jos tapahtuma ei muutu niin se muutos sinne lupahakemukseen on todella pieni. Kyllä ite aattelis in että sellanen systeemi vaikka jossa ilmoitetaan jos joku asia on muuttunu, tai se, että riittäis että kertoo mikä asia meillä on eri tavalla kuin viime vuonna, ni se ois hyvä."

Myös Tanja Rasi oli samoilla linjoilla:

"Lupia ei oo kauheen vaikee saada, mut se on hirveen työlästä. Se vie hirveesti aikaa. Varsinki tämmöistä tapahtumaa, jota on näin monta vuotta tehny, niin mä näkisin että se on ihan turhaa. Mä koen sen niinku helvetin turhauttavana, että joka vuos ku siel vastapuolella on joku semmonen [uusi henkilö], joka ei tiedä että me ollaan tehty tätä iäisyyden ja me tiedetään nää asiat, miten ne pitää luvan puitteissa hoitaa. Niin sieltä tulee ihan ihmeellisiä vaatimuksia, ja se on ihan hirveetä, kun on näin vähän väkeä niin sitä paperimyllyä pyörittää ja täysin ventovieraalle taas kerran selvittää ja vääntää rautalangasta, että kyllä me tajutaan tää juttu. Että voispa tehdä jonku viiden vuoden sopimuksen ja lupa-anomuksen, mut ei voi.

Ja sit kyl ne jonkun verran maksaakin ne on 80, 100 euroo ja silleen niistä tulee, muutama vuos sitten ei vielä tullu menoja, mut että nyt ne on vielä maksullisiakin! Ja sit raivostuttaa se että osa niistä ei oo tuolla [verkossa] kaikki, ei voi tehdä sähkösesti. Pitää hakea joku lomake jostain ja allekirjottaa ja viedä ja tuoda."

Jyväskylän kaupunki on kuitenkin ottanut askelia tapahtumajärjestäjien lupa-asioiden hoitamisen parantamiseksi. Jatkossa tarkoitus on saada suurin osa lupanomuksista käsittelyistä ”yhdeksi tiskiksi” ja parantaa eri viranomaisten välistä kommunikaatiota. Asiaa on ajanut kaupungin suuntaan JKL Massive ruohonjuuritason sekä kolmannen sektorin toimijoiden kollektiivisena äänenä ja julkisella puolella tämä ehdotus on otettu avoimesti vastaan. Sen kehityksestä Mari Aholainen totesi:

”Joo, niitä prosesseja pyritään yksinkertaistamaan ja pistämään tavallaan niin että saisi suurinpiirtein yhdeksi luukulta ainaki vastaukset kaikkiin ja ohjauksen suoraan eteenpäin, ettei tarte joka kysymystä ratkaista erikseen kaikkien ihan eri viranomaisten kanssa. Se nyt ei tietty poista sitä, että ne luvat tarvitaan edelleenki niinku mitkä on ihan lakisääteisiä, että poliisi myöntää tietyt asiat ja palopuoli tietyt asiat ja sit tavallaan nää maankäyttöön ja muuhun liittyvät asiat tietysti. Mutta että sitä roolia siinä, että kaupunki on siinä kuitenkin se yks keskeinen tekijä, niin ihan omasta puolestaan suoraviivaistamaan niitä asioita mistä pystyy, ettei tavallaan tehdä sitä niinku ainakaan vaikeemmaks.”

Myös Jyväskylän kaupungin viestintäjohtaja Helinä Mäenpää otti esille lupajärjestelmän muutoksen ja sen kehittämisen vähentämään nimenomaan tapahtumajärjestäjien taakkaa:

”Mutta kaupungin tehtävä on mahdollistaa tapahtumien järjestäminen ja edistää tapahtumajärjestäjien toimintaa ja sitä elinkeinoo mitä ne harrastaa. Eli yksi iso steppi meillä esmes on se, että me perataan tuolla parhaillaan vahvasti meidän kaikkee lupaprosessijärjestelmää, kaikkee sitä valtaisa virallisten asioiden juttua, lupa siitä, lupa tästä, jätehuolto, kaikki nämä kulkureitit, liikennejärjestelyt kaikesta. Niin sitä viidakkoo, myöskin ihan poliisiluvista turvallisuussuunnitelmiin saakka pyritään saamaan niinku sellasta toimintamallia, että niin sanotusti voi mennä yhden luukun periaatteella hoitamaan, että sulla on joku paikka ja voit myös lähestyä sähköisesti että tässä on nää, ja sit niinku lähtee ne luvat sinne. Että tapahtumajärjestäjänä sä et juokse ehkä kymmenessä paikassa, joilla on kaikilla eri aikataulu.

[...] Vaan että koordinoitas jostakin, että kaupunki sit ottaa siitä sen kopin, kysyy kerralla tarpeeks paljon asioita ja sit ainaki ne mihin kaupunki ite voi vaikuttaa, panee ne niinku sujuvasti, mut neuvottelut on aloitettu myös poliisin ja muitten viranomaisten kanssa.

Tapahtumatuottamisen suurimpana uhkana ja rajoittavana tekijänä kiristyvän lainsäädännön näki Jenna Lahtinen:

"[M]un mielestä suurin uhkakuva Suomessa tapahtumajärjestäjille on alati kiristynvä lainsäädäntö. Niin siellä anniskelupuolella, joka nyt on aivan täys vitsi, kun niinku kaikkialla muuallakin. Ja sillä, että jatkuvasti vaikka lainsäädäntöä kiristetään, ni ei todellakaan paranneta meidän toimintaedellytyksiä. Erityisesti siihen alkoholilainsäädäntöön, kun se on meidän kaikkien tapahtumajärjestäjien leipäpuu enemmän tai vähemmän, se viinanmyynti, niin siihen liittyvä niinku lainsäädännön kiristys, se on vaan tosi tuhoisaa tälle alalle.

Ja toisaalta sit ku vaik ei puhuttaiskaan mistään ravintolan pyörittämisestä tai mistään niin sit pienet toimijat, niin jos on kauheen monta lupamaksuu mitä sun pitää maksaa, ja se vaatii paljon ammattitaitoa että sitä koko palettia niitten lakipykälien niinku varjossa osaa hallita, niin se on myös kustannuskysymys, jolloin se on myös kohtalokasta sille toiminnalle hyvin nopeesti.

Ja tää on, ei Jyväskylän vaan koko kulttuurikentän ongelma Suomessa, väittäisin. Ehkä Jyväskylässä niinku, emmä nyt tiä onko se mikään niinku uhkakuva, mut toivosin että tulevaisuudessa ymmärrettäis se, tai et se saattaa koitua just meille tavallaan ruohonjuuritason järjestäjille aika kohtalokkaaks, jos tää kaupunki ei pikku hiljaa rupee niitä strategioitaan viemään sinne niinku kulttuurin suuntaan. Toivosin että se ei olis niinku S-ryhmä ja rallit, joita täällä iänkaikkisesti strategisissa päätöksenteoissa suosittaisiin."

Lupa-asioden helpottamisen "yhden tiskin" -mallilla voisi ainakin kuvitella pienentävän niihin kuluvaan työaikaan. Mikäli tämä palvelu kaupungin puolelta myös yhdistää asianosaiset viranomais tahot on tässä ehdoton kilpailuvaltti tulevaisuutta ajatellen tapahtumatuotannollisista lähtökohdista. Tarkkaan alkoholilain tulkintaan otetaan kantaa seuraavassa kappaleessa.

2.5 Alkoholilainsäädäntö ja sen tulkinta Keski-Suomessa

Suomalainen alkoholilainsäädäntö on tunnetusti tiukka, mutta maan eri osissakin sen tulkinta vaihtelee. Keski-Suomen alkoholitarkastaja on paikallisten toimijoiden mukaan tulkinnoissaan, jos ei aivan maan tiukin niin ainakin yksi tiukimmista. Samaa toistavat myös Jyväskylän ravintolayrittäjät (Viitanen 2012, 34-45). Myös Elinkeinoelämän keskusliitto kertoo esimerkkinä Jyväskylän suurajojen catering-

yrittäjästä, joka joutui hakemaan VIP-telttoihinsa 19 eri anniskelulupaa. Syynä tähän on, että jokaiseen kuntaan tarvitsee erikseen oman lupansa. (Jantunen 2015.) Tämä vaikeuttaa huomattavasti tapahtumajärjestäjien työtä, sillä yksi suurimmista tulonlähteistä eri tapahtumille on yleensä nimenomaan alkoholimyynti mahdollisten pääsylippujen ohella. Lisäksi anniskelualueiden luvat, rajaaminen aidoilla ja järjestyksenvalvojat vaativat aina oman työnsä sekä resurssinsa. Kyösti Ylikulju tarttui juuri tähän:

”Ainut mikä täällä tökkii ja josta Jyväskylä on kuuluisa on nää alkoholitarkastajien toiminnot, että Jyväskylä on kuuluisa myös siitä että täällä on tosi tiukka tapa suhtautua tapahtumien lupiin joihin liittyy millään tavalla alkoholi. Se on vähän surullista, että tuntuu että se aika monissa kaupungeissa tiedetään jo ettei sellasta voi Jyväskylässä tehdä. Mitä kaikkea täällä voikaan olla syntynyt, jotka on kaatunu sitte siihen että se vaikuttaa aika paljon jo tuloihin ja tapahtumapaikkojen mahdollisuuksiin osallistua, jos ei pysty viinanmyynnillä, joka oikeesti on se todellinen tulonlähde kaikilla.”

Myös Tero Uuttana mainitsi vastauksissaan paikallisen alkoholitarkastajan laintulkinnan tarkkuuden:

”Ja onhan sitte noi, ehkä tää paikallinen alkoholiviranomainen vähän tarkempi ku jossain muissa kaupungeissa. Kaikki siihen liittyvät säännöstelyt on sitte aika tarkkaa hommaa, että ei oo semmosta Pori Jazz -tyyppistä piknik-tapahtumaa mahdollista pitää. Tosin ei oo enää Pori Jazzeissakaan, että ei sen puoleen. Mutta ei ollu viiskään vuotta sitten mitenkään realistinen vaihtoehto. [...] Ainaki näin puhutaan että täällä ois toi alkoholiviranomainen semmosia harvoja Suomen alkoholiviranomaisia jotka oikeesti noudattaa meidän alkoholilakia, joka on ihan liian tiukka.”

Kansallinen alkoholilainsäädäntö ja eritoten sen kiristyminen on herättänyt tunnetusti paljon puhetta varsinkin ravintola-alan yrittäjissä, mutta myös ”tavallisissa kansalaisissa” ympäri maan. Keski-Suomen alkoholitarkastajan laintulkinta on Jyväskylässä yleinen tuskailun aihe. Esimerkiksi Kuopiossa voi baaritiskiltä tilata useamman alkoholiannoksen kerralla, mutta Jyväskylässä vain yhden.

2.6 Markkinointi ja mainonta

Tapahtumajärjestäjien aktiivisuus vuonna 2012 ilmaisten ilmoitustaulujen määrän lisäämiseksi tuotti keskustan välittömään läheisyyteen ainakin viisi kappaletta uusia ilmoitustauluja. Tämä paransi varsinkin ruohonjuuritason toimijoiden tapahtumien asemaa, sillä monelle julisteiden painatus ja levittäminen on paras sekä halvin tapa sosiaalisen median lisäksi saada näkyvyyttä.

Julisteiden levittämisessä suurimmat ongelmat liittyvät niin kutsuttuihin ”kirjoittamattomiin sääntöihin” ilmoitusten kiinnittämisessä ja poistamisessa. Kaikki toimijat ovat samaa mieltä siitä, ettei tulevia tapahtumia mainostavia julisteita saa peittää tai repiä pois. Tapahtumalle oleellisten tietojen kuten nimen, ajankohdan ja paikan oltava näkyvissä sekä suurin osa julisteesta ylipäättään. Ainoa poikkeus on, mikäli saman tapahtuman julisteita on yhdellä ilmoitustaululla useampi kappale.

Yhtenä seikkana haasteista voisi mainita myös kävelykadun eli niin sanotun kaupallisen keskustan rajautumisen markkinoinnin ulkopuolelle. Ilmaista mainostilaa ei ole, eivätkä varsinkaan vähäisillä taloudellisilla resursseilla toimivat tahot pysty ostamaan sieltä mainostilaa. Tätä kommentoi Jenna Lahtinen:

”Ja sehän se kaupallisuus ei taas kulje oikein käsikädessä meidän kulttuurijärjestäjien kanssa sikäli, että kun meillä ei oo rahaa siihen hommaan yhtään. Ja keskusta-alue nimenomaan tuo niinku miniskulaarinen ydinkeskusta mikä meillä on, on tosi vaikee kun ei ole rahaa. Siellähän ei sitä ilmoitustilaa ole. Ja sitä on rahalla toki ostettavissa, mut se on niin isolla rahalla ettei siihen kukaan lähe.”

Pienille toimijoille julisteet nähdään elinehtona, sillä niiden kustannukset ovat pieniä. Näkyvyys halutaan varmistaa sillä, että julkisia ilmoitustauluja on kattavasti keskusta-alueella.

2.7 Jyväskylä kulttuuriympäristönä ammattituottajuuden näkökulmasta

Yhtenä kysymyksenä haastateltaville esitettiin millaisena he näkevät Jyväskylän kulttuuriympäristönä ammattituottajalle. Aihetta lähestyttiin haastateltavien vastauksissa sekä ulkopuolelta tulevan tuottajan että paikallisten tuottajien kantilta. Heidi Anttonen tarttui nimenomaan ammattimaistumiseen ja sen mahdollistamaan jatkuvuuteen:

”Tapahtumia on paljon ja niitä tulee koko ajan lisää, ja sellainen peruspöhinä on oikeinkin hyvä. Monia tapahtumia tehdään kuitenkin ilmaistyönä ja vapaaehtoisvoimin, eli se ehkä aiheuttaa haasteita niille, jotka koittavat saada korvausta samoista työtehtävistä. Eli sellaista alan ammattimaistumista olisi ehkä tarpeen tapahtua. Uskon kuitenkin, että se toisi myös lisää ammattimaisia käytäntöjä ja jatkuvuutta tapahtumille, mikä olisi vain ja ainoastaan positiivista.”

Mari Aholainen mainitsi julkisen sektorin tuottajatarpeen ohella myös kolmannen sektorin ammattituottajuuden ongelmallisuuden suhteessa taloudellisiin resursseihin:

”[J]os puhutaan tämmösiä kulttuurituottajien työsuhteita, niin niitä on kaupungilla tosi vähän. Niitä taitaa, jos on peräti kaks, niin ne on molemmat meillä [kulttuuripalveluissa], meillä on kaks kulttuurituottajaa. Ja tarpeeseen nähden mitä mietitään sitten, niin on tässä ihan niinku muissakin kulttuuriyksiköissä tosi vähän. Eli tavallaan semmonen niinku tuotannollinen tarve on todella, esimerkiksi meillä museolla oli jonkinaikaa tämmösessä määrääkaikasilla suhteilla yks, mut sekin sit yt-hommien yhteydessä katos sieltä, ja koko ajan on niinku selkee tarve semmoselle tuottajaosaamiselle. Koska kun se on kuitenkin siellä semmosta museon ammatillista osaamista, [...] niin se on vähän eri juttu. Sitten sen ymmärtää vasta siinä tilanteessa kun asiat ei mee niinku Strömssössä, että mitä siinä ois pitäny tehdä. Tarvetta on, mutta kaupungin näkökulmasta niitä vakansseja ei ole.

Ja must tuntuu että ne kolmannen sektorin on sitte niinku harjottelu, puolipalkkasia. Että tavallaan siinä on sitte niinku, no esimerkiksi Tanssin keskuksella, Elokuvakeskuksella, Jyväskylän Kesällä, Yläkaupungin Yöllä, niin siinä on kehnopalkkainen tuottaja. Että tällasia näin. Mutta toisaalta kun siinä vaihtu [tuottaja] Yläkaupungin Yössä, [...] niin se tietyllä tavalla hyvä puoli siinä oli että Kyösti sitten myös haastaa siinä, että ei sekään voi mennä tavallaan ihan niin että se tekee 1000 euron kuukausipalkalla ympärivuotista työtä sitten.

Tanja Rasi puhui kolmannen sektorin toimijan arjesta ja eritteli ulkopuolelta tulevaa sekä paikallista tuottajaa seuraavasti:

"Mulla on semmonen käsitys että aina...paikkakuntalainen joka asuu täällä ja on täällä ja aistii tätä kuluttajaporukkaa niin, jos se on innostunu asiasta, sillä on ihan eri lähtökohdat lähtee järjestää asioita, kuin se että tuodaan jostain muualta. [...] Mä mietin ite sitä kuinka hirvittävän paljon helpompaa olis toimia sellasen täällä joka tietää ja tuntee ja on verkostoitunut täällä. [...]"

Että kun mun mielestä turvattais se että täällä toimijat pärjäis, ni kyl mun mielestä tää oman porukan verkottuminen ja se että joku lähtis luomaan tämmöstä vähän niinku ammattimaisempaa tuottajuutta aika laajastikin, että ei ois niinku hirveen kapeella sektorilla. Niin mä luulisin että siitä vois löytyä jollekin nuorelle intomieliselle tuottajalle tai kahdellekin ihan jopa ammatti. Mut se vaatii tietynlaisen tyypin ja valtavan energisen sellasen joka on avoin joka suuntaan ja se vaatii sen verkostoitumisen.

Että nuorille kaikille semmonen neuvo, mut työtä pitää tehdä ihan helevetisti. Eikä se työ lopu koskaan. Mä kun oon suostunu jäämään tälle puolelle töihin, niin aika iso osa työstä tehdään hyvällä sydämellä ja ilman palkkaa, ja vapaasta tahdosta...eli työaikoja on ihan turha peräänkuuluttaa ja sitä palkkaa työajan mukaan. Vaikka on tämmönen organisaatiokin niin ei se vaan toimi niin. Se ehkä toimii tuol kaupunkiorganisaatiossa, ne aika hyvin noudattaa työaikoja, mut ei tällä puolella. Mä on varmaan tehny 50% näitä hommia ilman palkkaa, ja sillä se on tavallaan pelittäny. Mut jos sä rupeet käyttämään normityöaikaakaan siihen että saat mitään aikaan niin ei se aika vaan riitä. Että se on just rakkaudesta lajiin, ja tällä puolella on paljon niitä ja onneks on. Voin sanoo että se antaa ihan hirveesti ja ne jotka kokee ettei anna niin ne ei oo sitten oikeella paikalla."

Kyösti Ylikulju tarttui samaten ulkopuolelta tulevan tuottajan haasteisiin, työllisyystilanteeseen sekä paikallisten verkostojen hyödyntämiseen:

"Mun mielestä täällä on tosi paljon sellasta sisäpiirin tietoa jota pitäis jakaa silleen ihmisille jotka Jyväskylään tulee tekemään jotain. Mä oon itte haaveillu siitä, että oispa hienoa semmonen ohjevihkonen jota vois jakaa. Täällähän käy aika paljon jotain tollasia, esimerkiksi kiertuita jotka nykyisin ei aina tarkota ees että se ois vaan yks bändi, vaan se on tapahtumajärjestäjä joka järkkää eri kaupungeissa ja monesti päätyvät täällä esimerkiksi tonne Ilokiveen tai Lutakkoon. Niin jonkunlainen sellanen alkutieto siitä että millä tavalla Jyväskylässä kannattaa sitä omaa toimintaa markkinoida ja millä tavalla tulee huomatuksi ja mitä käytännön asioita ottaa selville.

Sellasetle toimijalle joka ei oo ennen Jyväskylässä järkännny tai järkännny vaan muutaman kerran niin aika vaikee täällä on silleen, että näkee tosi kiinnostavia tapahtumia johon ei oo kukaan löytäny paikalle. Monet sellaset kiertueet jotka muissa kaupungeissa vetää paikalle satoja ihmisiä niin kuulee että täällä siellä oli 20. Että jotain siitä puuttuu sellasta, että Jyväskylä on aika omanlainen paikka järjestää, just siks koska täällä on aika paljon järjestäjiä ja rajattu määrä yleisöä. [...] Kaupungin kannalta vähän traaginen juttu on se, että siinä vaiheessa kun ihmiset pystys oikeesti työllistämään ittensä niin tällä kaupungilla ei oo tarjota todellakaan työpaikkoja, eikä täällä välttämättä ois oikein tilaakaan kun vapaaehtoiset ja yhitykset järjestää jo niin hyviä juttuja että niitten kanssa on aika vaikee lähtee tekemään mitään tapahtumaa tuottavaa yritystä mikä keskittyy Jyväskylään. Tää on sellanen koekenttä, josta sitten lähetään muualle.

[...] Kun noista perusasioista pääsee kärryille niin täällä on sitte tosi helppo alkaa järjestää. Mulla oli jo silloin kun itte alko järjestää täällä ensimmäisiä tapahtumia niin sellanen tunne että täällä on aika pieni kynnyks silleen että aika helpolla pääsee testailemaan ja muuta. Mutta siihen yleisön löytymiseen, siihe kaipaa ehkä jotain apua, että liikaa näkee sellasia surullisia tapauksia joista ei esimerkiks ittekään oo jostain syystä kuullu ja joka ois ollu tosi kiinnostava ja jota on tyyliin saattanu joku kaverikin järjestää.”

Tero Uttana huomioi myös asukasmäärän vaikutuksen mahdollisuuksiin sekä muistutti paikallisista oppilaitoksista valmistuvista kulttuurialan ihmisistä suhteessa työpaikkoihin:

”No ei varmasti kaikkein vaikeimpia paikkoja mutta ei myöskään kaikkein helpoimpia, että jos täällä ois tuplasti enemmän väkeä tässä kaupungissa niin helpottais huomattavasti ja ois enemmän mahollisuuksiakin. No ei tää ainakaan silleen superhelppoo oo elantoo tällä alalla saada, että kilpailu paikoista on kyllä kovaa. On paljon tekijöitä ja on toi koulukin tossa josta tulee sitä porukkaa, valmistuneita ulos. Ei varmasti riitä työpaikkoja kaikille, sanotaan näin.”

Jenna Lahtinen puhui suorasanaisesti siitä, että Jyväskylä tarvitsisi isoja tapahtumia mahdollisten työpaikkojen syntymiseen ja laajempiin vaikutuksiin (vrt. 1.9 Tapahtumien merkitys kaupunkien kehittämisspolitiikassa, 15):

”[E]n tarkota sitä etteikö täällä ois vaikeeta järjestää tapahtumia, ei. Mutta, jos sä haluat tehdä sillä työllä leivän sun omaan pöytään silleen kohtuullisen säännöllisesti, ni koska täältä puuttuu ne isot tapahtumat, sit toisaalta ne oikeasti isot järjestäjät niinku kaupunginteatteri, nyt laitan itseni, tai siis meidät [eli Tanssisali Lutakon] tänne niinku mukaan, ni aika rajallisesti nekin työllistää. Sit toisaalta niissä firmoissa on kauheen tyypillistä että työsuhteet on kauheen pitkiä, eli uusia

vapaita paikkoja ei avaudu ihan niinku näin [sormia napsauttamalla]. Sitte pienillä järjestäjillä ei ole varaa maksaa palkkaa, tai jos onki varaa maksaa palkkaa niin ne on tosi projektikohtasia ne työt, ja että niistä maksetaan huonoa liksaa ja kaks kuukautta vuodesta tai jotain tñ tyypistä.

Eli ammattituottajalle tää on hirvittävän vaikea ympäristö yrittää saaha töitä. Itte vaikka nyt kun lopetan työt täällä Lutakossa syksyllä, niin mulle on ihan päivänselvää että ellen mä perusta tänne jotain omaa yritystä, niin mun on pakko lähtee töitten perässä Jyväskylästä pois, mikä on kurjaa kun onhan täällä nyt ihmisen ollut hyvä olla. Mut huonot on työllisyysnäkömät. Mä luulen että just tämmösten isojen yleisötapahtumien kautta se olisikin niinku ehkä helpompaa, ja se työllisyysvaikutus ei liittyis pelkästään niinku siihen yksittäisiin isoihin juttuihin vaan sit niinku vähän laajemmalle.”

Kulttuurikentän aktiivisuus ruohonjuuritasolla ei siis ole johtanut työpaikkojen syntyyn. Kolmannella sektorilla voi projektiluontoisesti lyhyiksi ajoiksi päästä palkkatyöhön ja julkisella puolella vakansseja tulee tarjolle harvakseltaan. Isojen paikallisten tuottajien tapahtumien puute voi olla yhtenä, joskaan ei ainoana syynä tähän.

3 KEHITTÄMIS- JA RATKAISUEHDOTUKSET SEKÄ HAVAINTOJA

Tämän otsikon alle olen koonnut haastatteluissa esiin tulleille haasteille ja ongelmakohdille mahdollisia kehittämis- ja ratkaisuehdotuksia. Osa ehdotuksista on jo osaltaan käynnissä (esimerkiksi Kankaan alue tilaratkaisuna), mutta näen tarpeelliseksi painottaa näitä potentiaalisia tapauksia ratkaisuvaihtoehtoina. Lisäksi käsittelen muutamia havaintoja, joita haastatteluiden rivien välistä nousi esille.

3.1 Tilat

Jyväskylässä parhaillaan käynnissä oleva Kankaan eli vanhan paperitehtaan alueen kehittämishanke on yksi potentiaalinen ratkaisu monikäyttötilojen ongelmaan. Alueelle on kaavailtu asuntoja, palveluja, työpaikkoja ja on myös esitetty luovan toiminnan keskuksen muodostamista (Mattila 2014, 29).

Kaupunki on jo päättänyt Kankaalla noudatettavan prosenttikulttuuriperiaatetta, jonka myötä tontinmyyntituloista ja rakentamisen kustannuksista johdetaan noin yksi prosentti alueen kulttuuritoiminnan tukemiseen. Tämän nähdään integroivan kulttuurin ja taiteen pysyvästi Kankaan alueen toimintaan. (Jyväskylän kaupunki 2015c.)

Mikäli Kankaalle muodostetaan jonkinlainen kulttuurikeskus kannattaa ottaa huomioon muita Suomessa toimivia luovien alojen keskuksia. Alueen kehitystä, suunnittelua ja tulevaisuudennäkymiä opinnäytetyössään seurannut Outi Mattila on benchmarkannut Turun Logomon, Seinäjoen Rytmikorjaamon, Hämeenlinnan Verkatehtaan sekä Porvoon Taidetehtaan ja niiden toiminnan pohjalta esittänyt skenaarioita sekä vaihtoehtoja luovan toiminnan toteuttamisesta vanhan paperitehtaan tiloissa. Koska Kankaan alueen rakennustyöt ja suunnittelu ovat yhä kesken sekä yhtenä osana tulevaa kokonaisuutta ovat asunnot on kulttuuritoiminnan ja -keskuksen visioissa huomioitava molemmat. Mattila ehdottaakin (Kuvio 3) tilaratkaisuja, jotka palvelisivat monin tavoin sekä tapahtumatuotantoja että kulttuuritoimintaa yleisesti. Hän korostaa myös monikäyttöisyyden merkitystä.

TILA	KÄYTTÖ	KÄYTTÄJÄKUNTA
Toimistotilat Tiloja niin mikroyrittäjille kuin pienillekin yrityksille	Toimistotiloina, joilla yhteiset sosiaalityilat	Eri alojen mikroyritykset ja pienet yritykset, korostettuina luovat alat sekä yhdistykset
Harjoittelutiloja / harrastustilat Useita ja keskenään erikokoisia, muunneltavissa olevia tiloja, tarvittaessa soveltuvat myös pieniin esityksiin/tapahtumiin	Esittävän taiteen harjoittelutiloina, vapaiden ryhmien harrastustiloina (käsityö, kulttuuri, liikunta jne.), tapaamistiloina esim. kokouksille	Kaupunkilaiset ja Kankaan asukasyhdistys, erilaiset harrastusryhmät ja esittävän taiteen ryhmät, kokousasiakkaat
Black Box -esitystila Max. 150 hengelle, ei kiinteää katsomoa tai lavaa vaan tarvittaessa esiin otettavat, valkokangas	Esitystoiminnalle (mm. teatteri, tanssi, keikat, elokuvat, esitelmät, luennot) sekä kokouksille	Erilaiset esiintyvät ryhmät ja laaja-alaisesti kulttuuri- sekä tapahtumatoimijat sekä yritykset
Iso sali Noin 800–1000 hengelle, muunneltava – ei kiinteää katsomoa tai lavaa vaan erikseen esiin otettavat	Yritystapahtumat, keikat, festivaalit, sisäkirpputorit, monitaidetapahtumat jne. Lyhytaikainen vuokraus	Yritykset, paikalliset, valtakunnalliset ja kansainväliset tapahtumajärjestäjät, kaupunkilaiset ja vapaat ryhmät

Kuvio 3: Outi Mattilan ehdotelma Kankaan alueen tilankäytöstä

(Mattila 2014, 29-47.)

Kaupungin edustajien haastatteluissa nousi esille Kankaan lisäksi myös Hippoksen alueen kehittämissuunnitelmat. Samaten parhaillaan on työn alla oppilaitosten tilojen parempi hyödyntäminen sekä niiden varausjärjestelmän kehittäminen (Järvinen 2015).

Vaikka periaatepäätöksiä minkään tilojen luovuttamisesta tai rakentamisesta nimenomaan kulttuuritoimijoiden käyttöön ei ole tehty, kannattaa kuitenkin jo nyt huomioida millaisiin tarpeisiin mahdollisten tilojen tulisi vastata. Tulevien kulttuuri- ja taidetoiminnan tilojen suunnittelun on syytä pohjautua monikäyttöisyyteen ja -puolisuuteen niin tilan kuin tekniikankin osalta. Esiintymislavoista ja katsomoista ei kannata rakentaa kiinteitä ja mikäli mahdollista, myös liikuteltavat seinäpalat tuovat lisää mahdollisuuksia. Tekniikka kannattaa kasata monipuolisesta ja yhtä lailla liikuteltavasta kalustosta. Tämä lisää tilojen käyttöä ja käytettävyyttä sekä mahdollistaa nimenomaan monen erilaisen tapahtumatuotannon toteuttamisen.

Lisähuomiona varsinkin erilaisen tekniikan hankinnoissa kannattaa tarkastella mahdollisia yrityssymbiooseja nimenomaan vähäisten taloudellisten resurssien rajoittamassa ympäristössä sekä ylipäättään resurssiviisaasti. Uutta teknologiaa ei kannata haalia, mikäli vanhalla voi pärjätä yhtä lailla ja jokin muu taho on siitä luopumassa. Tässä opinnäytetyössä ei mennä teollisten symbioosien perusteisiin tämän tarkemmin, mutta aiheesta kiinnostuneet voivat tutkia esimerkiksi Sitran ja Motivan kehittämää sekä jälkimmäisen koordinoimaa FISS -mallia. (kts. Sitra 2015 ja Motiva 2015.)

3.2 Verkostojen hyödyntäminen

Yksi varsinkin ruohonjuuritasolle ominaisista piirteistä Jyväskylässä on vahva verkostoituminen. Ihmiset tuntevat tai vähintäänkin tietävät toisensa, jolloin kynnys ottaa yhteyttä pienenee. Sosiaalinen media on helpottanut tapahtumatuottajien välistä keskustelua ja yhteydenpitoa sekä auttanut tavoittamaan henkilöitä joilla mahdollisesti on tapahtuman kannalta tärkeää kalustoa tai tietoa. Hyvin verkostoitunut tuottaja myös saa helpommin apua ja tukea tapahtumaa varten. Lisäksi se antaa paremmat edellytykset järjestää onnistunut tapahtuma.

Kaupungin ulkopuolelta tulevalle tuottajalle tilanne on eri. Järjestäjien keskuudessa niin sanottu hiljainen tieto leviää nopeasti verkoston avulla, mutta sen ulkopuolisia se ei välttämättä tavoita. Siksi oleellista onkin uusille toimijoille luoda nopeasti yhteyksiä paikallisiin toimijoihin. Kyösti Ylikuljun mainitsema ohjevihkonen ulkopuoliselle tuottajalle tuskin konkreettisesti toteutuu. Toisaalta puolestaan Helinä Mäenpään toteamus nettisivuista joista löytyisi oleellinen tieto tapahtumajärjestäjille esimerkiksi käytettävistä tapahtumapaikoista on ilmeisesti jo työn alla:

”Autamme tapahtumajärjestäjiä esimerkiksi sillä, että tehdään kunnon nettisivut kuvien ja selostusten kanssa. Ja vähän niinku kategorisoitas kaikki sitte, että jos on suurtapahtuma yli 5000 taikka 10000, ni tällasta ois tarjolla, ja sit jos ois tämmöstä [kokoluokkaa] ni ois tämmöstä tarjolla. Ja sillen me puhutaan vähän laajennetusti tästä keskusta-alueesta, mennään sataman kärkeen ja Lutakkoon, mennään Harjun kentälle ja mennään Kankaalle, että se on isompi alue. [...] Että tätä me ollaan aloteltu, jollon me niinku tehtäs sille, myöskin ulkopuolelta tulevalle, joka ei kenties tunne Jyväskylää niin hyvin, niin silleen niinku helpommaksi se.”

Kyseinen kommentti kuvastaakin hyvin positiivista tahtotilaa julkisen sektorin puolelta mitä tapahtumajärjestämisen edellytysten parantamiseen tulee. Siitä seuraavaksi.

3.3 Tahtotila Jyväskylän kehittämisessä tapahtumakaupungiksi

Tapahtumajärjestäjiltä on turha kysyä mihin suuntaan kaupunkia tulisi kehittää, koska vastaukset ovat itsestäänselviä. Sen sijaan julkisen sektorin halukkuus imagomuutokseen ja profiloitumiseen tapahtumakaupungiksi on merkittävä. Jo pelkästään lupajärjestelmän uudistaminen on merkittävä askel tapahtuessaan, sillä käsittääkseni vastaavanlaisia palvelupintoja ei löydy kovinkaan monesta, jos yhdestäkään kaupungista. Se on kilpailuetu ja sitä kannattaa itsessään jo markkinoida.

Lisäksi Jyväskylän kaupunkikeskusta 3.0 kehittämissankkeessa tapahtumat nähdään yhtenä merkittävänä osana prosessiin liittyvässä päätöksenteossa, kuten Helinä Mäenpää haastattelussa totesikin:

”Yksi kehitysvaiheista mikä on ollu merkittävä, niin kävelykatu perustettiin, eli autoliikenne pois. Ja sitten on ollu seuraavia vaiheita kauppakeskusten kaavottaminen sinne, mut nyt eletään niin sanottua kolmatta vaihetta joka on saanu alkunsa siitä ihan realistisesta tarpeesta, että nyt ollaan niin kauan jo eletty sitä ollutta vaihetta, että aina pitää löytää jotain uutta ja kehittää.

Toinen on se että keskustojen merkitys ei oo periaatteessa vähentyny, mutta niitten se sisältö muuttuu. [...] Eli aikasemmin ehkä ajateltiin, että keskustassa on voimallisemmin ostoksia ja kauppaa, jonkun verran asumista ja jonkun verran sitten tämmöstä tapahtumaa ja vapaa-aikaa. Mutta kyl nyt niinku pitää sitäkin näkemystä monipuolistaa. Että siellä on sekä niinkun ostosten teko mahdollisuutta, sit siellä on asumista, sit siellä täytyy olla niinkun näitä elämyksiä ja tapahtumaa. [...] Mutta siinä niinku merkittävänä elementtinä nähdään myös tapahtumat ja ei riitä enää, että se on niin sanottu olohuone. [...] [M]iten me saadaan niitä elämyksiä, tapahtumia ja miten me niinkun voidaan edistää että niiden järjestäminen on helpompaa, sujuvampaa, ja kaupunki on niinku myötemielinen ja että mitä sinne voi oikeesti synnyttää?”

Yhtenä isona osana kyseistä kehittämishanketta on esimerkiksi torin sijaintiin ja toripalveluiden sisältöön liittyvät kysymykset, osana jälkimmäistä myös tapahtumat. Samaten Kauppakadun niin sanotun yläpään muuttaminen pihakaduksi antaa uusia mahdollisuuksia tapahtumajärjestäjille. Kaupunkikeskustan ydintä voisi mielestäni muuttaa hiljalleen kokonaan autottomaksi ja enemmän jalankulkijoiden, asukkaiden käyttöön. Tällä hetkellä vain Kauppakadun kävelykatu ja sitä risteävä Väinönkatu lyhyeltä pätkältä ovat autoilta kiellettyjä.

3.4 Kaupallisen keskustan avaaminen voittoa tavoittelemattomien käyttöön

Jyväskylän kävelykatu on keskustan ydin ja kerää päivittäin suuren määrän ihmisiä tekemään ostoksia kauppakeskuksiin, liikkeisiin sekä käyttämään palveluita. Siitäkin huolimatta kävelykadun tapahtumatarjonta on vähäistä, monotonista ja lisäksi useimmiten maksullista. Ongelman ytimeen porautui Kyösti Ylikulju seuraavasti:

”[J]os alakaupungilla haluaa järjestää mitään niin siellä on mun mielestä ihan järkyttävä tää Elävä Kaupunkikeskusta Ry, jolla on sellanen kaupungin ulkoistama valta päättää siitä mitä kävelykadulla tapahtuu ja valta kerätä rahaa siitä mitä siellä tehdään. Että jokaselle asialle mitä tuolla alakaupungilla tehdään pitää hankkia lupa ja maksaa siitä. [...] [M]itä kuulin tässä, että tutut

järjesti sellaisen keskustelutilaisuuden, jossa puhuttiin siitä että mitä vois olla täällä julkisessa tilassa, niin sellasen keskustelun järjestämisestä piti maksaa.

Se ristiriitaisuus on niin uskomatonta, ja se johtaa just siihen että toi alakaupunki, kun siitä puhutaan niinku sellasena elävänä kaupunkikeskustana, niinku tää yhdistyskin on nimeltään, niin siellä ihan samat myyjät on vuodesta toiseen ja myy virolaista juustoo ja metrilakua. Se elävyys on kaukana siitä.

Pitäis olla jotain ymmärrystä siihen että alakaupungillekin päästettäis tollaset erilaiset tapahtumajärjestäjät, jotka nähtäs tollasena rikkautena. Mut se on monin tavoin laajemminkin ongelma, että ei oo erikseen tapaa suhtautua tällaseen voittoon tavoittelevaan ja voittoa tavoittelemattomaan toimintaan. Pitäs olla mun mielestä kaks erilaista tapaa suhtautua tekijöihin.

Kyllä mä ymmärrän sen, että jos haluaa järjestää tuossa kävelykadulla tapahtuman jossa kerätään pääsylippuja tai myydään kaljaa tai muuta niin siitä maksetaan. Mutta jos joku haluaa mennä sinne ja järjestää jonkun ilmaisen musiikkiesityksen niin kyllä se ois hyvä, että se nähtäis niin että kaupunki maksaa esityksen kuin että esiintyjä maksaa kaupungille. [...] Jyväskylä on jännä kun tää on jakautunu niin vahvasti että täällä on erikseen kaupallinen keskusta ja sit se muu alue.”

Kävelykatu ei tietenkään sovellu esimerkiksi äänekkäiden, pitkien musiikkitapahtumien pitämiseen ensinnäkin jo siksi, että sen varrella on asuinhuoneistoja. Joka tapauksessa kävelykadulla voisi olla paljon enemmänkin pienimuotoisia, lyhyitä tapahtumia ja varsinkin ruohonjuuritason sekä kolmannen sektorin toimijoilta, esimerkiksi teatteri-, tanssi- ja muiden vastaavien ryhmien toiminnan esittelyyn. Esiintymisluvan maksullisuus kuitenkin karkoittaa monet jo lähtökohtaisesti pois.

Tekemättä tilannetta yhtään hankalammaksi saati byrokraattisemmaksi, kävelykatu kannattaisi avata yhä enemmän voittoa tavoittelemattomien kulttuuritoimijoiden käyttöön ilman lupamaksuja. Mikäli toiminnalla yritetään saada voittoa, maksua voisi periä.

3.5 Eri toimijoiden välinen yhteistyö ja dialogi

Jokseenkin hämmentävänä havaintona haastattelujen ulkopuolelta nousi esiin yhtenä oleellisena seikkana ruohonjuuritason toimijoiden ja kaupungin välinen keskusteluyhteys. Askelia aktiiviseen dialogiin on otettu ja kaupungilla on siihen selkeästi myös halukkuutta. Kuitenkin tietyllä tasolla se on yhä puutteellista. Tämä tuli konkreettisesti esille kaupungin viestintäjohtajan kysyessä mielipidettäni siitä, mitä (tapahtuma)toimijoita voisi mahdollisesti ottaa mukaan erääseen työryhmään joka tekisi linjauksia päättävälle elimille.

Ruohonjuuritason toimijat on otettu viime vuosien aikana entistä enemmän mukaan keskusteluun kulttuuriasioiden tiimoilta ja heidät tunnetaan. Tästäkin huolimatta tärkeitä päätöksiä tai linjauksia tehtäessä he ovat jääneet lopulta marginaaliin. Näkemykseni mukaan yhteistyö- sekä keskusteluhalukkuus ovat lisääntyneet merkittävästi. Ongelmana on, että tietyt toimijat ovat vain osalle julkisen sektorin työntekijöille tiedossa eikä sana leviä jokaiselle tasolle. Tietyllä tapaa dialogin jatkuvuus on vain parin kaupungin työntekijän ja ruohonjuuritason toimijoiden välillä. Kokonaiskuvassa keskustelu ei ole laajaa ja se ei sitä kautta ehkä ole vielä kehittynyt pitkäjänteiseksi yhteistyöksi. Tieto pätevistä ruohonjuuritason ja kolmannen sektorin toimijoista ei ole siis tavoittanut kaikkia. Kattavamman ja selkeämmän raportoinnin sekä sisäisen tiedottamisen käydyistä keskusteluista sekä tahoista voisi kuvitella poistavan tätä ongelmaa.

4 LOPUKSI

Vaikka opinnäytetyöni alkuperäinen tavoite löytää uutta tietoa tapahtumatuotannon haasteista taloudelliset resurssit tarkastelun ulkopuolelle rajaten onnistui vain osittain, tarjosivat haastattelut ja havainnot kuitenkin mielenkiintoista informaatiota Jyväskylän tilasta. Varsinkin julkisen puolen edustajien huoli siitä, että saman kokoluokan asutuskeskukset menevät Jyväskylän ohi oikealta ja vasemmalta tapahtumakaupunkeina johtanee aktiiviseen kehittämiseen sekä tahtotilan vahvistumiseen kulttuuripalveluiden osalta. Tätä taustaa vasten toivonkin, että opinnäytetyöstäni olisi hyötyä esimerkiksi samojen teemojen tiimoilta tehtävälle jatkotutkimukselle, joka vertailisi Jyväskylää muihin saman kokoluokan tapahtumakaupunkeihin.

Haastattelujen pohjalta Jyväskylän tapahtumatuotantoa koskevan SWOT-analyysin voisi kiteyttää seuraavasti:

- Ruohonjuuritason aktiivinen ja osaava toiminta sekä tiettyjen perusedellytysten löytymisen voidaan katsoa kuuluvan Jyväskylän vahvuuksiin tapahtumatuotannossa. Vahvat verkostot sekä toimijoiden välinen yhteistyö yhdistettynä opiskelijoiden suhteellisen suureen määrään luovat myös hyvän pohjan kaikelle toiminnalle.
- Heikkoutena nähdään kaupungin asukasmäärän pienuus, suurten paikallisten tuottajien tapahtumien ja monikäyttöisten tilojen puute toimivat vahvuuksien vastavoimana. Varsinkaan ammattimaista toimintaa ei pääse syntymään kolmannelle sektorille.
- Uhkakuvat pyörivät selkeästi taloudellisten resurssien ympärillä, mutta myös osittain siinä että lainsäädännön tiukentuminen näivettää entisestään edellytyksiä tapahtumatuottamiseen ja siitä saataviin hyötyihin. Lisäksi mikäli Kankaan alueesta ei saadakaan kulttuuritoimijoille ja -toimintaan tarkoitettua keskusta voi se vaikuttaa lamaannuttavasti paikallisten toimijoiden intoon sekä Jyväskylän houkuttelevuuteen kulttuuri- ja taideihmisten piireissä.
- Lupauksia paremmasta antaa kuitenkin julkisen sektorin selkeä tahtotila tapahtumatuottajien toimintaedellytysten kehittämiseksi. Lupa-asioiden

yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen, keskusteluyhteys ruohonjuuritasolle sekä halu saada Kankaan alueesta ja Hippoksesta kulttuuritoimijoille hyötyä ovat toteutuessaan merkittäviä parannuksia. Lisäksi tapahtumien näkeminen oleellisena osana kaupunkikuvan rakentamisessa ja ylipäänsä sen kehittämispolitiikassa kertoo muutoshalukkuudesta oikeaan suuntaan.

Kaiken kaikkiaan koen, että Jyväskylässä eletään, kliseisesti sanottuna, mielenkiintoisia aikoja. Muutoshalukkuutta on nimenomaan kulttuuri- ja tapahtumatuotannon kannalta positiiviseen suuntaan ja kaupunki on tunnistanut kansainvälisestikin vallalla olevan käsityksen tapahtumien merkityksestä kehittämispolitiikassa. Olen toiveikas, että Kankaan alueen tiettyjen osien valjastaminen kulttuurin käyttöön ja hyväksi toteutuu.

Nämä eivät itsessään ja ajatuksen tasolla varsinkaan tietenkään riitä, vaan muutosta on tapahduttava oikeasti. Myös rakenteellisesti siten, että tahtotilaa ei saa olla pelkästään kulttuurialan ammattilaisissa, vaan viesti on iskostettava useammalle taholle. En usko, että monikaan jyväskyläläinen haluaa enää uusia asfalttikenttiä ”tapahtuma-aukioiksi”, joissa pyörähtää kerran vuodessa muutama isompi tapahtuma. Päinvastoin uskon, että ihmisille riittäisi jos kulttuuritapahtumia olisi pienemmässäkin mittakaavassa läsnä arkipäiväisessä elämässä. Se vaatii silloin nimenomaan tapahtumien tuottamis- ja toimintaedellytyksiin panostamista, uusien rahoitus- ja toimintamallien kartoitusta sekä ideointia ja ennen kaikkea halukkuutta ruohonjuuritasolta aina ylimmälle portaalle saakka. Sitä kautta näkisin paikallisten toimijoidenkin pääsevän vihdoinkin kehittämään jotain suurempaa, paikallista tapahtumaa, jonka ympärille muodostuisi osaamista, ammattilaisuutta, työpaikkoja ja lisää luovaa toimintaa. Perustukset tälle on vain saatava ensin kuntoon.

LÄHTEET

- Alastalo, Marja & Åkerman, Maria 2011. Asiantuntijahaastattelun analyysi: Faktojen jäljillä. Teoksessa Johanna Ruusuvuori & Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino 2011, 372-394.
- Halonen, Katri 2010. Tapahtumatuotanto luovassa taloudessa. Katri Halonen (toim.) Teoksessa Kulttuuri kokoaa. Kulttuuritapahtumien muuttuvat verkostot. Tuottaja 2020 – Osaraportti 1. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.
- Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2010. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus 2010, 26-44.
- Hautamäki, Antti 2007. Innovaatioiden ekosysteemi ja Helsingin seutu. Maailmanluokan innovaatioteknologian rakentamisen lähtökohtia. Helsingin kaupungin tietokeskuksen Tutkimuskatsauksia 2007:1.
- Iso-Aho, Juha & Kinnunen, Joni 2011. Tapahtumatuotannon palapeli. Näkökulmia merkityksiin, muutoksiin ja kehittämiseen. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Jantunen, Heikki 2015. Verkkouutisten artikkeli VIP-teltta tarvitsi 19 anniskelulupaa, pieni terassi 10 viranomasta. <http://www.verkkouutiset.fi/talous/ek%20saantely%20selvitys-33547>. Viitattu 5.5.2015
- JKL Massive 2015. Kuvaus Facebook-sivulla. https://www.facebook.com/jklmassive/info?tab=page_info. Viitattu 21.4.2015.
- Jyväskylän kaupunki 2015a. Infosivu Jyväskylä pähkinäkuoressa. <http://www.jyvaskyla.fi/info/pahkinankuoressa>. Viitattu 11.5.2015.
- Jyväskylän kaupunki 2015b. Myönnetyt kulttuuriavustukset. http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/74330_kulttuuri_myonnetyt_25032015.pdf. Viitattu 11.5.2015.
- Jyväskylän kaupunki 2015c. Prosenttikulttuuria Kankaalle -blogimerkintä. <http://www3.jkl.fi/blogit/kangasjyvaskyla/?p=2342>. Viitattu 12.5.2015.
- Jyväskylän kaupunki 2015d. Tilinpäätös 2014. http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/74421_tilinpaaotos_2014.pdf. Viitattu 11.5.2015.
- Järvinen, Riikka 2015. Opinnäytetyön esittely 8.5.2015. Jyväskylä: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Kainulainen, Kimmo 2014. Tapahtumien merkitys kaupunkien kehittämispolitiikassa. Teoksessa Mervi Luonila (toim.) Tapahtumakaupungin hyvät käytännöt. Keskustelua suomalaisista tapahtuma- ja festivaalikaupungeista. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 16, 2014, 7-12.
- KUPOLA 2015. Kulttuurin julkinen rahoitus välilehtineen. Kulttuuripolitiikka ja tuottajan lakitieto -internetsivusto. <https://kupolahumak.wordpress.com/talous/julkinen-2/>. Viitattu 19.5.2015.

- Laitinen, Pia 2012. Jyväskylän jatkoaikaluvallisten ravintoloiden kokemukset jatkoaikaluvista, alkoholilaista ja sen tulkinnasta Keski-Suomessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelman opinnäytetyö.
- Lehtonen, Mikko 2014. Tehtävä kulttuurille? Teoksessa Mikko Lehtonen & Katja Valaskivi & Hanna Kuusela (toim.) Tehtävä kulttuurille. Talouden ja kulttuurin muuttuvat suhteet. Tampere: Vastapaino, 11-38.
- Liikanen, Hanna-Liisa 2010. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia. Ehdotus toimintaohjelmaksi 2010-2014. Opetusministeriö. Opetusministeriön julkaisuja 2010:1.
- Luonila, Mervi 2014. Julkaisusta. Teoksessa Mervi Luonila (toim.) Tapahtumakaupungin hyvät käytännöt. Keskustelua suomalaisista tapahtuma- ja festivaalikaupungeista. Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 16, 2014.
- Mattila, Outi 2014. Suuntaviivoja Kankaan luovalla toiminnalle. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelman opinnäytetyö.
- Motiva 2015. FISS: Teolliset symbioosit -toimintamalli Suomessa. <http://teollisetsymbioosit.fi/>. Viitattu 22.5.2015.
- Opetusministeriö 2015. Kulttuurin ja taiteen julkinen rahoitus ja ohjaus. Kulttuuripolitiikan alisivu. http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/rahoitus_ja_ohjaus/?lang=fi. Viitattu 11.5.2015.
- Seppälä, Antti 2015. Artikkelin Jyväskylän talous näyttää kääntyneen. http://yle.fi/uutiset/jyvaskylan_talous_nayttaa_kaantyneen/7893642. Viitattu 11.5.2015
- Sitra 2015. Uutisartikkeli Uusi malli vauhdittaa kierrätystä yritysten kesken. <http://www.sitra.fi/uutiset/resurssiviisaus/uusi-malli-vauhdittaa-kierratysta-yritysten-kesken>. Viitattu 22.5.2015.
- Tulevaisuusvaliokunta 2015. <http://www.valtionbudjetti.fi/>. Viitattu 11.5.2015.
- Wilenius, Markku 2004. Luovaan talouteen. Kulttuuriosaaminen tulevaisuuden voimavarana. Helsinki: Edita.
- Ympäristöministeriö 2013. Kulttuuriympäristö vaikutusten arvioinnissa. Ympäristöministeriö. Suomen ympäristö julkaisusarja 14/2013. Helsinki: Edita Prima.

LIITTEET

Liite 1: Puolistrukturoidun teemahaastattelun kysymyspohja

LIITE 1

**TAPAHTUMATUOTANNON HAASTEITA JYVÄSKYLÄN KULTTUURI-
YMPÄRISTÖSSÄ -haastattelukysymykset**

YLEISELLÄ TASOLLA

- Millainen kulttuuriympäristö Jyväskylässä on tapahtumatuotannon kannalta? Mistä tämä johtuu?
- Millainen kulttuurielämä Jyväskylässä on?
- Mitkä ovat Jyväskylän kulttuuriympäristön vahvuudet/heikkoudet?
- Mitä uhkia näet tapahtumatuotannolliselta kannalta?
- Mitä parannuksia nykytilaan tai uusia mahdollisuuksia on näköpiirissä?

Talous (sponsorit, yhteistyökumppanit, rahoitus, tuet säätiöiltä/rahastoista)

- Miten helposti ja millaisia sponsoreita ja/tai yhteistyökumppaneita Jyväskylän kulttuuriympäristöstä saa?
- Mitä rahoitusta ja/tai tukia saadaan? Mitä niiden saaminen vaatii? Montako paikallistason rahoitusta/tukijaa tapahtumalla on?
- Millaisia paineita sponsoreilta/yhteistyökumppaneilta tulee tapahtuman sisältöjen suhteen?

Henkilöstöresurssit (vapaaehtoiset, harjoittelijat, järjestyksenvalvojat, teknikot, muut?)

- Mistä ja miten vapaaehtoisia sekä harjoittelijoita saadaan? Tarvitaanko ja riittääkö heitä koko tapahtumatuotannon ajalle?
- Kuka päättää kuinka suuri osa budjetista käytetään palkattuihin työntekijöihin koko tuotannon ajalle sekä varsinaisen tapahtuman ajaksi? Millä perusteilla nämä valinnat tehdään?
- Millaisia ongelmia vapaaehtoisten ja/tai harjoittelijoiden rekrytoimisessa ja ohjaamisessa kohdataan?
- Millaisia ongelmia järjestyksenvalvojien ja/tai eri osa-alueiden (ääni-, valo-, kuva-, jne.) teknikoiden sekä muiden asiantuntijoiden/osaajien rekrytoimisessa kohdataan? Miten turvataan työvoiman riittävyys näillä tuotannon osa-alueilla?

Markkinointi (mainonta, "puskaradio", "sissimarkkinointi", media, tiedotus, kohderyhmät,)

- Millainen on Jyväskylä kulttuuriympäristönä markkinoinnin ja mainonnan näkökulmasta?
- Millaisia ongelmia kohdataan median (lehdet, digitaalinen ja sosiaalinen, TV, radio) suhteen paikallisella tasolla?
- Miten hyvin uusimpia medioita eli lähinnä digitaalista ja sosiaalista osataan hyödyntää? Miten näiden hyödyntämistä voitaisiin parantaa?
- Miten ns. puskaradiota ja/tai sissimarkkinointia käytetään hyväksi?

- Millaista hyötyä tiedottamisesta saadaan?
- Mitä kohderyhmiä on vaikeaa tavoittaa? Miksi?

Tekninen tuotanto (tilat, tekniikka, logistiikka)

- Millaisia haasteita on tilojen vuokraamisessa/saamisessa tapahtumaa varten Jyväskylässä? Miten helposti saa haluamiaan tiloja käyttöön?
- Miten Jyväskylän tekniikkatarjonta vastaa tapahtuman vaatimuksiin?

Sisällöt (laatu, yllätyksellisyys, sisällöt -> kohderyhmät)

-

Lainsäädäntö & luvat (EU-säädökset ja kansallinen), paikallistason julkinen sekä yksityinen tuki (Jyväskylä kulttuuriympäristönä)

- Millaisia haasteita lupien saamisessa on Jyväskylässä? Mikä on erityisen hankalaa lupa-asioissa?
- Millaisia ongelmia tapahtumatuotannon suhteessa lainsäädäntöön kohdataan tässä kulttuuriympäristössä? (Onko Jyväskylässä jotain erityispiirteitä tässä kohtaa?)
- Millaisia haasteita ja/tai esteitä julkishallinto asettaa tapahtumatuottamiselle?
- Millaisia haasteita ja/tai esteitä yksityiset ja/tai kolmannen sektorin toimijat asettavat tapahtumalle?
- Millaisia EU- tai kansallisen tason säädöksiä on rajoittamassa tapahtumatuottamista?

Verkostot

- Millainen tapahtumatuottajien/toimijoiden verkosto Jyväskylässä on?
- Millaisia haasteita tämän verkoston sisällä on?
- Miten tapahtumat ja toimijat tukevat toisiaan? Sekä käänteisesti, miten mahdolliset kilpailevat tai päällekkäiset tapahtumat hankaloittavat oman tuotannon toteutumista?
- Millaista keskusteluyhteyttä muiden tapahtumien kanssa ylläpidetään?
- Millaiset edellytykset Jyväskylällä on kulttuuriympäristönä ammattituottajalle?

Arvosana Jyväskylälle kulttuuriympäristönä ja perustelut?